

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

- ANTI-FAŞİST STRATEJİ
- GENÇLİK HAREKETİ ve SORUNLARI
- BASRA KÖRFEZİ OLAYLARI
- BARİŞ ve SİLAHSIZLANMA MÜCADELESİ ÜZERİNE
- SOSYALİST ÜSLUP

TÜSTAV

CİLT/6

ARALIK 1976

SAYI /36

İÇİNDEKİLER

Van Depreminin Acıları Doğal Afet Değil Sosyal Bir Afettir./İLKE	3
CHP Kurultayı / Ali R Kevkep	9
Gençlik Hareketi ve Sorunları / İLKE	13
Sovyet Barış Programı / S. BEGLOV	23
Barış ve Silahsızlanma Üzerine	37
Basra Körfezi Olayları	51

TI İSTAV

Sahibi: Öner Ciravoğlu / Sorumlu Yazışları Müdürü: İlker Demir /
Yazışma ve havale adresi: P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım
adresi: Cağaloğlu Başmusahip Sokak Tan Apt. 10/11 İSTANBUL /
Abone şartları: Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katı-
dır / Baskı: Ören Matbaası / İlan: Tam sayfa 500 lira. Diğer ilanlar
santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 20 Aralık 1976.

VAN DEPREMİNİN ACILARI DOĞAL AFET DEĞİL SOSYAL BİR AFETTİR

İLKE

Doğu Anadolu'da Muradiye İlçesi başta olmak üzere Van bölgesinde ve Ağrı ilinin bazı ilçelerinde meydana gelen deprem, gerek egemen sınıflar iktidarı, gerekse burjuva basını tarafından sansasyonla verildi. Depremde canlarını kaybeden binlerce kişi ve gene binlerce yaralı için, ya da karakışta, kar altında tümüyle barınaksız ve çaresiz kalan Doğulu emekçiler için timsah gözyaşları döküldü. Burjuva devlet adamları ve politikacıları tarafından hamasi nutuklar atıldı. Binbir vaad, teminat ve kandırmaca ile halkın «avutulmasına» çalışıldı. Tıpkı geçen yıl Eylül ayında meydana gelen Lice depremindeki gibi... Ya da diğer bütün depremlerde olduğu gibi.

Dünyanın birinci derece deprem kuşağı üzerinde kalan bölgelerinden biri olan Türkiye'de depremler geniş halk kitlelerine egemen sınıflar ve onların sözcüleri tarafından bir doğa âfeti, «beklenmedik bir felaket» ve hatta «Tanrı'nın bir takdiri, bir kaza ve kader» olarak gösterilir. Oysa hep biliyoruz ki doğa ile insan arasındaki ezeli ve ebedi mücadele içinde, insanoğlu her geçen gün doğaya karşı yeni başarılar kazanmaktadır. Yer kabuğunun mekanik-tektonik hareketlerinin bir sonucu olan deprem olayı da hiç kuşkusuz bir doğa olayıdır. Ne var ki, insanoğlu'nun doğaya karşı mücadelesi, bir başka deyimle üretici güçlerin ve özellikle üretici güçlerden teknolojinin gelişmesi, aynı zamanda deprem, sel baskını vb. gibi doğal afetlere karşı da tedbir almağı ve insanların can güvenliği başta olmak üzere toplumun maddi varlıklarını bu gibi doğa olaylarının tahribinden korumağı öngörür ve içerir.

Hiç kuşkusuz tarihin içinde bulunduğumuz aşamasında, üretici güçlerin en ileri gelişkinlik düzeyini, sosyalist toplum sistemi teşkil etmektedir. Bu nedenle, üretici güçlerin gelişme dinamiğinin büyük ivmelerle sürdüğü çağımızda insan hayatına, sağlığına ve güvenliğine en fazla değer veren toplum sistemine sahip ülkeler sosyalist ülkelerdir.

Bu nedenle sosyalist ülkelerde gerek depreme karşı, gerekse diğer doğa afetlerine karşı bilimsel ve teknolojik tedbirler alınmıştır, böylece bu gibi olayların insan canına, sağlığına ve toplumun diğer maddi varlıklarına verecekleri hasarlar asgariye indirgenmiştir.

Hatta gelişkin kapitalist ülkelerde bile bir ölçüde bu sağlanmıştır. Örneğin birinci derecede deprem bölgelerinden olan Japonya da bu konuda çeşitli tedbirler alınmıştır.

Ama genelinde kapitalist toplum, insanların, emekçilerin hayatına önem vermez. Çünkü kapitalist toplumda işçiler modern (ücretli) köleler durumundadırlar, ve burjuvazi için o insanların bir meta (alım-satım maddesi) haline getirilmiş olan işgüçleri önemlidir. Ve tekelci burjuvazi ister gelişmiş isterse azgelişmiş olsun, kapitalist toplumda daima satın alabileceği kadar işgücü bulur, bulamazsa, bu işgücünü yurtdışından ithal eder. Bu nedenle, burjuvazi, ve diğer sömürücü egemen sınıflar insan can güvenliğine ve sağlığına önem vermezler, bir başka deyimle, sadece kendi sınıflarına mensup kimseler dışında kalanların, yani emekçilerin can güvenliği, sağlığı onlar için önemli değildir. Gelişmiş kapitalist ülkelerde güçlü demokratik muhalefetler nedeniyle tekelci burjuvazi bu konuda bazı reformlar yapmak, sosyal ödünler vermek ve tedbirler almak zorunda kalmıştır, ama bir sistem olarak kapitalist sistemin bu konudaki genel anlayışı ve tutumu, yukarıda belirttiğimiz gibidir.

DEPREMİN TOPLUMSAL SONUÇLARININ SINIFSAK BOYUTU:

Özellikle Türkiye gibi emperyalizme bağımlı bir geri kalmış kapitalist ülkede emekçilerin hayatına, egemen sınıflar hiç mi hiç önem vermez. Emekçiler son derece kötü yaşama ve çalışma koşulları altında çalıştırılır. Çalışmada (üretimde) işçilerin, emekçilerin can güvenliği yoktur. Emekçilerin sağlık koşulları son derece kötüdür.

Deprem, sel baskını, heyelan vb. gibi doğa olayları karşısında ise, egemen sınıflar ülkeyi - ve dolayısıyla nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan emekçileri - büsbütün çaresizliğe, ölüme ve yenilgiye mahkûm etmişlerdir.

Türkiye'de meydana gelmiş irili ufaklı bütün depremlerde bu gerçek defalarca ve defalarca kanıtlanmıştır. Türkiye'de bu kadar çok sayıda ve şiddetli deprem olduğu halde, her depremde büyük can ve mal kaybı ve-

rilir, depremden geniş bir kitle etkilenir, evsiz, barınaksız ve çaresiz kalır. Göstermelik olarak birkaç yıl sonra yapılan konutların sayısı son derece azdır ve o konutlar da o ilin veya ilçenin varlıklı kesimlerine verilir.

Ayrıca, deprem günlerinde gerek sağlık, gerekse yiyecek ve barınak bakımından bölgeye ulaştırılan acil yardım olanakları son derece kısıtlıdır. Son depremden bir örnek verecek olursak, deprem saatinden 24 saat sonra, ilçeye ulaştırılan çadır sayısı sadece 90 adet, seyyar hastane yatak sayısı ise 110 idi. Kızılay'ın ve devletin ilk yardımları son derece, olağanüstü derecede kısıtlıdır, yok denecek kadar azdır. Deprem üzerinden zaman geçtikçe, gerek ülke içinden, toplanan bağışlar ve yardım malzemeleri, gerekse yurt dışından gönderilen yardımlar deprem felaketine uğrayan emekçilere ulaştırılmaya başlanır. İşte burada da gene büyük oyunlar döner, sömürücü sınıfların çeşitli unsurları, gelen yardımların büyük bir kısmına şu veya bu şekilde el koyar. Ciddi ilerici günlük gazetelerde yapılan bazı değerlendirmelere göre, dış ülkelerden gelen, çadır, yatak, battaniye, yiyecek vb. gibi yardım maddelerinin ancak yüzde onu, deprem bölgelerine gönderilmekte, diğerleri çeşitli sömürücü unsurlar tarafından ele geçirilerek büyük kent pazarlarında satılmaktadır. Örneğin, her deprem sonrasında büyük kentlerin bit pazarlarında battaniye ve giyecek arzının arttığı bilinir, gene İstanbul, Ankara ve İzmir'in yabancı gıda maddesi satan şarküterilerinde Hollanda, Norveç peynir ve tereyağları vb... arzi artar, fiyatı ucuzlar.

Ayrıca yurt içinden toplanan ve tutarları yüz milyonlara varan nakdi yardımların önemli bir kesimi, deprem bölgesine ulaştırılmadan erir,...

Diğer depremlerin hepsinde olan senaryo, Van bölgesi depreminde de tekrarlanmıştır. Bakanlar, başbakan, bir kısım parti liderleri, boy boy politikacı bölgede «arz-ı endâm» etmiş ve vatan-millet-sakarya nutukları ile parsa toplamağa çalışmıştır. Fakat şiddetli kar ve soğuk altındaki emekçiler çaresizlik içinde kıvrınmaktadırlar. Ayrıca, her depremde olduğu gibi bu depremde de, deprem için yapılan dış ve iç yardımların çok büyük bir kısmı emekçilere ulaştırılmamıştır.

DOĞU'DAKİ DEPREMLERİN SOSYAL SONUÇLARI VE ULUSAL BOYUT

Yukarıda yazdığımız olgular Türkiye'deki bütün depremler için geçerlidir. Türkiye'de ister Doğu'da, isterse Batı'da olsun deprem bölgesinin emekçileri büyük zararlar görürler. Bu ise doğrudan doğruya tekelleri burjuvazi ve ortaklarının halk düşmanı politikalarının bir sonucudur.

Ama Doğu'daki deprem ve benzeri doğal afetlerin sonuç bakımından ikinci bir sosyal (toplumsal) özelliği daha vardır. Bilindiği gibi Doğu Anadolu halkı üzerinde sınıfsal baskıların yanı sıra bir de ulusal baskı vardır.

Egemen sınıfların, on yıllar boyu sürüp gelen egemen şovenizmi, Doğu Halkı üzerinde anti-demokratik ve gerici, sömürücü baskıları büsbütün katmerleştirir. Bu nedenle Doğu Anadolu'da meydana gelen doğal afetler bu bölge emekçilerinin çok daha fazla zarar görmesine yol açar. Sadece sınıfsal değil, aynı zamanda «ulusal demokratik» hak ve özgürlükleri üzerindeki yoğun ve şiddetli baskılar, Türkiye tekeli burjuvazisinin (gerici merkezi otoritenin) sadece sömürgeci değil aynı zamanda ırkçı-şoven tutumunun bir sonucudur.

Hiç kuşkusuz, Doğu'daki bu durum kimi reformistlerin iddia ettikleri gibi esas olarak bölgesel farklılıklardan, kapitalizmin eşitsiz gelişiminin bölgesel düzeylere yansımalarından ileri gelmemektedir. Gerçekten de bir kapitalist ülkede, kapitalizmin eşitsiz gelişim yasası gereği çeşitli bölgesel farklılıklar ve geri kalmış bölgeler bulunur. Fakat Doğu Anadolu'nun geri kalmışlığını «tek bir ulus içindeki kapitalizmin eşitsiz gelişiminin doğurduğu bölgesel gelişim düzeylerinin farklılığı» olarak almak bilimsellik değildir. Çünkü esas sorun ulusal sorundan kaynaklanmaktadır. Reformistlerin «doğunun ihmal edilmişliği», «geri kalmış bölge» vb. diye adlandırdıkları olgunun özünü, gerçekte sosyal bilimin «milli mesele» adını verdiği teorik doğruda aramak gerekir. Türkiye kapitalizminin eşitsiz gelişiminin, bölgesel düzeye yansımaları ise bu olgunun nedeni değil, sonucudur.

İşte bu nedenle, doğal afetler denilen doğa olaylarının Doğu Anadolu'da daha büyük kayıplara yolaçmasının nedenini, **esas olarak** kapitalizmin eşitsiz gelişim yasasının bölgesel düzeylere yansımalarından değil, bu olgunun da asli nedeni olan ulusal sorun'da görmek, bilimsellik gereğidir.

Geçen yıl Lice depremiyle ilgili olarak, işçi sınıfı sosyalistleri olarak bu noktayı belirtmiştik. Burada Van depreminin toplumsal sonuçlarını inceleyen sınıfsal sorunun yanısıra ulusal sorunu da görmemiz ve yeniden göstermemiz şarttır. Yani, sözkonusu deprem, a) Türkiye'de olan tüm depremler gibi, sosyal bir sorun olarak, emperyalizme bağımlı geri kalmış bir kapitalist ülkedeki yoğun sömürü ve baskının bir sonucu şeklinde b) Ayrıca ırkçı - şoven egemen baskıcı politika açısından katmerleşen bir sosyal yararın yansımalarından ve sancıklarından birisi olarak alınmalıdır. Bu ikili bütünlüğü göremediğimiz, bunlardan birini veya diğerini ihmal ettiğimiz takdirde, işçi sınıfı biliminden ve enternasyonalizminden uzaklaşmış, şu ya da bu şekilde milliyetçiliğe düşmüş oluruz.

SORUNA BİLİM DIŞI VE OPÖRTÜNİST YAKLAŞIMLAR :

Yani sadece sınıfsal olguyu görmek, konunun diyalektik bütünlüğünü ve bilimsel boyutlarını görmemeği temsil eden ve milliyetçi —ve reformist— bir bakış açısını içeren bir yaklaşımdır. Buna karşılık, yukarıda vurguladığımız ikinci olguyu tek başına almak ve sınıfsal olguyu, sınıfsal

baskıyı görmekten kaçınmak da, gene ulusal sorun açısından milliyetçiliktir, bilimden uzaklaşmak ve sınıf mücadelesi gerçeğinden, sınıfsallık olgusundan kaçmaktır, bu da, hiç kuşkusuz, olsa olsa kategorik açıdan ulusal burjuva ve küçük burjuva milliyetçiliğine girer. İşçi sınıfı bilimi ve enternasyonalizmi ile asla bağdaşmaz. Ayrıca konuya sınıfsallık dışında, sadece ulusal açıdan yaklaşıp, ya sözkonusu ulusallığın milliyetçi bir yansıması, ya da milliyetçiliğe tavizkâr, oportünist, Makyavelist bir politikanın sonucudur. Ayrıca sınıfsal gerçekleri görmemek, örneğin Batı Anadolu'daki depremlerin sınıfsallıktan kaynaklanan toplumsal yanını inkâr etmek demektir. Genellikle, goşistler ve Maoistler ve ayrıca Doğulu çeşitli kanat milliyetçileri soruna sadece bu açıdan yaklaşmaktadırlar. Goşist ve Maoist yayın organlarının bu konuda getirdikleri tek yanlı görüşler, doğrudan doğruya Doğu sorununda milliyetçiliği teşvik ederek, yerel goşistlere ve diğer milliyetçilere yaranmak, böylece parsa toplamak amacını taşıyan, enternasyonalizm dışı, bilim karşıtı, yani milliyetçi bir politikadır. Öte yandan bu depremin toplumsal sonuçlarını sadece sınıfsallığa ya da kapitalizmin eşitsiz gelişimine, veya »bölgesel gelişim farklarına» dayamak sağ-revizyonist ve reformist bir yaklaşımdır.

Kamu oyu bir süre depremle ilgilendikten ve burjuva politikacıları kendi reklamlarını bol bol yaptıktan sonra konu unutulmağa başlanmıştır. Van ve Ağrı yöresindeki depremin 60 bin kişiyi etkilediği bildirilmektedir. Binlerce ve binlerce ev yıkılmıştır, hasar görmüştür. Emekçiler kış koşullarıyla karşı karşıya, doğa ile başbaşadırlar. Onlar için gönderilen yardımların çok az bir kısmı onların eline geçecektir. Gerçekte, deprem bölgesinin emekçileri doğanın sert koşulları ile değil, özünde, egemen sınıfların sınıfsal ve ulusal baskılarıyla karşı karşıyadırlar. Bu nedenle, sorun, gerçekte tüm Türkiye toplumunun, tüm Türkiye emekçilerinin, bütünüyle devrimci ve demokratik güçlerin, devrimci ve demokratik hareketin ve herşeyden önce Türkiye sosyalist ve işçi sınıfı hareketinin sorunudur.

Bu nedenle, Türkiye'de işçi sınıfımızın öncü sosyalist siyasal güçleri başta olmak üzere, tüm ilerici ve demokratik güçler, gönderilen yardımların yerlerine ulaştırılması için mücadele etmeli, bölgedeki emekçilerin haklarını korumalı, ve diğer gereklerin en kısa zamanda gerçekleşmesi için mücadele etmelidirler.

Ayrıca, burjuvazinin gerici ideolojilerine ve demagojilerine karşı emekçileri uyarmak, bu konuda ajitasyon planında mücadele etmek, burjuva riyakârlığını teşhir ederek, depremin bir doğa «afeti» değil, bir toplumsal afet olduğunu göstermek gerekir. Hiç kuşkusuz emekçilerin ulusal ve sosyal kurtuluşları gerçekleşmeden, yani emekçilerin siyasal iktidar sorunu çözülmeyen benzeri durumlar sık sık ortaya çıkacaktır. Ama sözkonusu asgari ekonomik ve demokratik hakları bile ancak ulusal ve sosyal kur-

tuluşlar gerçekleştikten sonraya ertelemek, gerçekte, burjuvaziye ve ırkçı şoven merkezi otoriteye teslimiyetçilikten başka birşey değildir. Bu nedenle, depremden zarar gören emekçilerin haklarını egemen sınıflara ve yönetime karşı korumak, gerçekte bölgedeki ulusal ve demokratik haklar mücadelesinin özgül bir parçasıdır. Bu noktayı unutmamak, ve «sol»-revizyonistlerin, sağ revizyonistlerle buluştukları ortak noktalardan birisi olarak, hakim sınıflara teslimiyetçi bir tarzda yaklaşıp, kaderci davranmamak, pasifizme düşmemek gerekir.

Van ve bölgesindeki depremden zarar gören emekçilerin en acil haklarını savunmak, korumak ve geliştirmek, onların acil isteklerinin bir an önce gerçekleşmesi, üstelik onlara gönderilen yardımların kimi sömürücülere peşkeş çekilmemesi için aktif bir tutum takınmak, sözkonusu ettiğimiz depreme ilgili en önemli acil görevimizdir. Ancak bu görevi başarıyla yapabildiğimiz takdirde, emekçi kitleler, sosyalistlerin bilimsel ajitasyon ve propagandalarına kulak verecekler, işçi sınıfı sosyalizminin politikasına inanacaklar, güvenecekler ve ancak bu şekilde, kitlelere nihai kurtuluşu, yani ulusal ve sosyal kurtuluş hedefini, göstermek mümkün olacaktır. Bu pratik görevler yerine getirilmediği, sosyalistler emekçilerin en acil taleplerinin takipçisi, savunucusu ve öncüsü olmadığı takdirde, kitleler içinde yapacağımız ajitasyon ve propaganda bir sol lafazanlıktan, kof slogancılıktan ya da entellektüel gevezelikten öteye gidemeyecektir.

TÜSTAV

CHP Kurultayı

Ali R. Kevkep

CHP Kurultayı genel Merkezçilerin, yani sağ kanat sosyal demokrasinin başarısı ile sonuçlandı. Kurultayla ilgili daha geniş değerlendirmelerimizi ileride yapacağız. Şimdi, dergimiz baskıya verilirken Kurultaya sadece kısaca değinmekle ve en önemli bazı noktaların altını çizmekle yetineceğiz.

★ Kurultay'da, merkez yönetimine sağ kanat sosyal demokratları seçilmiştir. Ama bu gerçekte bir Pirüs zaferi olmuştur. Çünkü, oylamada sol muhalefet kanadı 622 oy, almıştır, yani Partinin hemen hemen yarısına bu kanat hakimdir. Ayrıntılı oylama sonuçları incelendiğinde şu gerçek ortaya çıkmaktadır. Divan başkanlığı seçimlerinde sağ kanadın adayı teşkilat delegeleri oylarından 650'sini, sol kanat adayı ise 590'ını almıştır. (Vatan Gazetesi, 28.11.1976) Sağ kanat adayının oylarını arttıran faktör, kadın ve gençlik kollarından gelen delegelerin tümüyle merkezçilere oy kullanması olmuştur. Öte yandan Parlamenterlerden 84 milletvekili sağ kanat adayına, 80 milletvekili ise sol kanat adayına oy vermiştir. Senatörlerde ise 16 senatör, sağ kanada, 32 senatör sol kanada oy kullanmıştır.

Bu da göstermektedir ki, CHP içinde genel merkeze karşı önemli bir sol muhalefet vardır. Tüm Türkiye parti örgütleri düzeyinde ele alındığında, teşkilattan genel merkez adayına gelen 650 oyun, büyük çoğunluğunun İstanbul, Ankara ve İzmir delegelerinden geldiğini tahmin etmek zor değildir. Bu durumda, 67 ilin ve onlara bağlı ilçelerin CHP teşkilatları gözönüne alındığında, Anadolu teşkilatlarında, sol muhalefet kanadı ağırlıktadır.

İki yıl önceki kurultaydan bu yana, sağ kanat sosyal demokrasisi, parti içi sol muhalefeti ezmek için her türlü anti-demokratik yola başvur-

duğu halde, bu sol sosyal demokrasi güçlü bir varlık göstermiştir. Demek ki, CHP içinde temsil edilen bu kanadın önemli bir toplumsal tabanı vardır. Bu ise, özünde genel merkezçileri program bakımından, ajitasyon bakımından bir denge politikasına zorlamaktadır.

Buna rağmen sosyal demokrat parti içindeki bu sol kanadı, esas olarak ağırlıklı küçük burjuva radikal tabanıyla görmek ve değerlendirmek gerekir. Türkiye'de sınıflar dengesinde ve sınıf mücadelesinde emekçi kesimlerin sosyal muhalefetine, ilerici küçük burjuvazinin sınıfsal (zümresel) olarak güçlü küçümsenmeyecek bir etkinliğe sahip olduğu, CHP kurultayının sonuçları ile birkez daha anlaşılmıştır. Biz, CHP'nin parti içi sorununa değil, esas olarak bu güçlü küçük burjuva muhalefetine izlemeğe hazır olduğu sosyal demokrat çizginin devrimci - demokratik mücadele açısından önemli olduğuna ve işçi sınıfının kısa ve uzun verimli ortak cephe kurabileceği önemli bir müttefik sosyal kesimin (toplumsal kesimin), artık inkâr edilmez bir şekilde kristalleşme sürecini derinleştirdiğine dikkatleri çekmek istiyoruz.

Yani, CHP kurultayının sonuçlarını, parti içi meseleler açısından değil, Türkiyede egemen tekelci burjuvaziye karşı sosyal muhalefetin **sınıfsal dinamikleri** açısından değerlendirmek istiyoruz, ve burada bu noktayı vurguluyoruz.

Yoksa, hemen belirtelim ki, CHP içindeki sol kanat muhalefetine, henüz evrensel ölçülere uygun olarak kristalleşmiş, kökleşmiş bir sol sosyal demokrat akım olarak bugünden ilan etmek, gerçekçilikten uzaklaşıp fazla iyimser davranmak olur. Hiç kuşkusuz, Türkiyede sol sosyal demokrasiyi destekleyecek ve işçi sınıfı sosyalizmi ile sadece kısa vadeli değil, aynı zamanda uzun vadeli ittifaka girecek önemli bir sınıfsal taban ve toplumsal dinamik vardır. Bu sol sosyal demokrasinin destekçileri arasında başlıca küçük burjuva ilericileri ile, radikal köylülük ve henüz bağımsız sınıf bilincine ulaşmamış, fakat sağ sosyal demokrasinin sınırlarını aşmış bir işçi kesimleri ve sendika tabanları gelmektedir.

Ama, evrensel ve kategorik olarak sol sosyal demokrasinin sınıfsal tabanı, hiç kuşkusuz kır ve kent küçük burjuvazisinin ilerici, radikal, anti-monopolist ve anti-emperyalist kesimleridir.

Bu sosyal dinamiğe rağmen, yukarıda da belirttiğimiz gibi, CHP içindeki sol kanat muhalefeti, henüz ne lider kadrosuyla ve de - belli olmayan programıyla-, sözkonusu anti-monopolist, anti-emperyalist toplum kesimlerini arkasına alacak bir düzeye gelebilmiş değildir. Bu nedenle, sosyal demokrat parti içinde dün olduğu gibi bugün de sol sosyal demokrasi kristalleşmesi sürmektedir. Sağ kanadın iki yıllık tasfiyecî çabalarına rağmen bu sürecin önüne geçilemeyeceği anlaşılmıştır. Fakat sol kanat da henüz tutarlı bir politikadan, lider ekibinden ve en önemlisi her-

hangi bir programdan yoksundur. Örneğin, sol kanadın lideri olarak son aylarda kamu oyuna sunulan ve Kurultay'da da öylece ortaya çıkan kişi, gerçekte Türkiyede sağ sosyal demokrasinin en önde gelen mimarlarından birisi ve birinci derecede ideologu olarak politik kariyer yapmıştır. Birtakım taktik sorunlardan ötürü, genel başkanla çelişip, başsız durumdaki sol kanadın başına geçmesi ve kendisine hazır bir taban bulmuş olması, parti içinde o kişinin sol kanat saflarına katılmasından çok önce başlamış olan sosyal demokrat hareketin, henüz istikrar kazandığını, bir yönetim kadrosuna ve programa ve kendi içinde tutarlı bir politikaya kavuşmadığını gösteren en somut olgulardan birisidir.

Buna rağmen, Türkiyede sınıf mücadelesinin keskinleşmesi, işçi sınıfı ile tekelci burjuvazi arasındaki mücadelenin ileri boyutlara varması, ve en önemlisi işçi sınıfı sosyalizminin gelişip, güçlenip, daha iyi örgütlenmesi ile hiç kuşkusuz sol sosyal demokrasi de iyice kristalleşecek ve bugün evrensel sol sosyal demokrat ölçülere göre taşıdığı zaafaların bir kısmından arınabilecektir. Bu konuda da tayin edici mücadeleyi ve gelişimi hiç kuşkusuz birinci derecede işçi sınıfı sosyalizmi belirleyecektir.

Genel Merkez listesinden seçilen yeni yönetim kadrosu, sağ kanadı temsil etmesinden öte, ayrıca, genel başkanın dediğini harfiyen uygulayacak olan, yönetimin kendi içinde herhangi bir tartışma ve diyaloga, yönetime sağ sosyal demokrat ölçüler içinde bile herhangi bir düşünsel canlılık getiremeyecek olan bir kadrodur. Objektif bir tesbit olarak söylersek, bu parti içindeki iktidar ve muhalefet kanatları seçimler öncesinde dışa dönük mücadeleye ağırlık vereceklerdir, ama, bugünkü yönetimin parti teşkilatına hakim olamayacağı kolayca anlaşılmaktadır.

Sosyal demokrasi içindeki ayrışmanın dönüm noktasını bizce 1977 seçimlerinden sonrası belirleyecektir. CHP tek başına iktidara gelse de parti içi sol muhalefet şiddetlenecek ve bu kez kitlelerin kaçınılmaz olarak CHP'ye yönelecek sosyal muhalefeti içinde, bu parti içi sol kanat, kendisine çeşitli sosyal ve siyasal ittifaklar arayacak, ister istemez, tekelci burjuvaziye karşı kendinden daha ileri toplum kesimlerine yaklaşacaktır. Seçimler sonucunda AP ağırlıklı bir hükümet işbaşına geldiğinde ise, sağ sosyal demokrat politika çıkabilecek, bugünkü sol kanadın gücü parti içinde iyice artabilecektir. Her iki durumda da, sol sosyal demokrasinin kristalleşmesi derinleşecek, politikası netleşecek, programı ve lider kadrosu ortaya çıkacak, sol sosyal demokrat kadrolar arasındaki ayrık otları bir ölçüde arınacak ve işçi sınıfı sosyalizmi ile sol sosyal demokrasinin ittifak kurması olanakları çoğalacak, böylece işçi - köylü ittifakına dayalı halk cephesinin temellerinin somut olarak atılması için bugünkünden çok daha elverişli bir zemin ve koşullar bütünlüğü doğacaktır.

Bu meselelerden birisi de gençliğin mücadelesi ve örgütlenmesidir. Yayınlanan birçok gençlik gazetesinin bu konuya yaklaşımlarında işçi sınıfı biliminin bu konudaki temel prensipleri ve yaşanmış deneyleri ve bu deneylerden çıkan sonuçlar demagojik anlatımlarla inkar edilmektedir. Gençliğin proletaryanın siyasi hareketin bağımlılığı şu veya bu konuda reddedilmekte, işçi gençliğin (ki, gençlikle proletaryanın birliğinin sağlanmasının temel dayanağıdır) gençlik hareketi içindeki yeri inkar edilmekte, gençliğin en geniş kesimleriyle proletaryanın siyasi hareketinin bağlantısını sağlayacak, gençliği partili mücadele için yetiştirecek olan sosyalist gençlik örgütlenmesi «bölücülük» diye nitelendirilmekte, çizgi örgütü durumundaki birçok gençlik örgütü kendini «gençliğin demokratik örgütü» diye da-yatmaktadır. v.s.

Bu durum karşısında gençlik hareketinin çeşitli kesim ve güçlerinin ne oldukları, önündeki sorunları ve bu sorunların çözümü üzerinde durmak zorunluluk arz etmektedir.

Yazımız sosyalist gençlik ve görevleri, gençliğin önemli bir kesimi olan öğrenci gençlik ve görevleri ve bir bütün olarak gençliğin tüm demokratik eğilimlerini kapsayan demokratik gençlik cephesinin ne olup, olmadığı konularını içerecektir.

Yazının geniş kapsamlı olması bizi konuları daha genelinde incelemeye zorlamaktadır. Bu eksikliği daha sonra yazılacak ve ayrı ayrı konuları detayına inerek incelenecek yazılarla gidereceğiz.

SOSYALİST GENÇLİK HAREKETİ VE GÖREVLERİ

Gençlik, özellikle aydın gençlik içinde yaygın fakat birçok guruba bölünmüş sosyalist akım bulunmaktadır. 1960 sonrası gelişen sosyalist fikirler doğal olarak öğrenci gençlik arasında etkinlik sağlamış, sosyalist hareketin birçok sorunu öğrenci gençlik içinde canlı bir tartışma zemini bulmuştur. Öğrenci gençlik içinden çıkan birçok ileri unsur sosyalizmi işçi sınıflarına birçok insan vermiş, vermekte olmasına rağmen yine öğrenci gençlikten sağ revizyonizm, özellikle «sol» revizyonizm ve Maoçulukta birçok insan kapmıştır. İşçi sınıfı sosyalizminin örgütsel birliğinin ve bunun öğrenci gençliğe yönlendiriciliğinin yerleşmemiş olması «sol» revizyonizmi güçlendiren önemli bir faktör olmakta, karşı-devrimci bir çizgi olan Maoçuluğun öğrenci gençlik içinde faaliyet gösterebilmesine imkân vermektedir.

1960 sonrası, iki sağ sapma olan TIP ve MDD'nin sınırdığı bir dönem olmuştur. Bu iki akıma tepki olarak ve emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı küçük burjuva sınıfsal konumlardan kaynaklanan maceracı bir isyan olan «sol» maceracılık sahneye çıkıp, gelişirken, yine bu iki sağ akımdan

işçi sınıfı sosyalizminin yerleşip gelişmesini sağlayacak kadrolarda çıkmıştır. TİP ve MDD'nin sınındığı bu dönemde aynı zamanda bir süreç boyunca işçi sınıfı sosyalizmi yeşerip boy vermiştir. Yine aynı zamanda Türkiye'de işçi sınıfı sosyalizminin teorik temelleri Marksizm-Leninizm ilkeleri temelinde TİP, MDD ve onlara tepki olarak çıkan «sol» maceracılığın eleştirisiyle atılmıştır. Temelleri böyle atılan işçi sınıfı sosyalizminin teorik bünyesi 12 Mart sonrası dönemde zenginleşmiştir ve işçi sınıfı sosyalizminin netleşmesi ve gücünü göstermesi bugün en canlı biçimiyle devam etmektedir.

Bu gelişen süreç öteden beri sosyalist sorunların tartışıldığı bir alan olan öğrenci gençliği de etkilemiş, öğrenci gençlik içinde giderek gelişip güçlenen bir eğilim olarak işçi sınıfı sosyalizmi yerleşmiştir. Fakat sosyalist hareketin geneldeki dağınıklığından dolayı işçi sınıfı sosyalizmi gençlik içinde de değişik guruplara bölünmüştür. Genel olarak sosyalist gençlik safları içinde mütalâa edilecek değişik guruplar arasında ideolojik ve politik farklılıklar vardır. (Şüphesiz bu farklılıklar genel olarak işçi sınıfı sosyalizmi safları içinde yer alan gurupların boşizmle derin farklarını gizlememektedir.) Geneldeki sosyalist hareketin birliği çalışmalarına uygun olarak, sosyalist gençlik hareketinin birliği doğrultusunda bu guruplar arasında ideolojik mücadele sürecektir. Boşizmin kendini «haklı devrimci» göstermesi doğrultusunda kullandığı sosyalist saflardaki sağ, reformist eğilimleri söküp atmaktadır.

«SOL» REVİZYONİZME KARŞI MÜCADELE

Gençliğin politik kesimini oluşturan öğrenci gençlik içerisinde «sol» revizyonizm (Boşizm) geçmişten kalma etkinliğini sürdürmektedir. Fakat «sol» revizyonizmin bu etkinliği giderek azalmakta «sol» revizyonizm bir dağılma sürecini yaşamaktadır. Bu eğilimin ideolojik aczi ve çözümsüzlüğü giderek daha açıkça anlaşılmaktadır. İşte bu süreci iyi değerlendirip «sol» revizyonizmin dağılmasını işçi sınıfı sosyalizmi lehine kullanmak, bu dağılma sürecinin Maoculuğu güçlendirmesine fırsat vermemek gerekir. Bu yüzden «sol» revizyonizme karşı mücadele basit bir iş olarak ele alınmamalıdır. «Sol» revizyonizmin ideolojik ve politik yanlışlarını yakalayıp onları gençliğe göstermek, bizzat politik hareket içinde onun acz ve çözümsüzlüğünü gençliğe göstermek varken, eski ve yeni TİP usulü boşizme küfürle işi hal ettiğini sanmak yanlıdır ve boşizme karşı mücadele değildir. Bu tip tavırlar ancak boşizmin daha da güçlenmesi veya onun kontrolündeki insanların Maoculuğa gitmesinden başka bir sonuç vermeyecektir.

«Sağ günahların» yükünü taşıyarak boşizme karşı mücadelenin taraftarları işçi sınıfı sosyalistleri olamaz. «Sol» revizyonizme karşı mücadeleyi

reformist, ekonomist eğilimlere kılıf olarak göstermek, bu vesileyle kendindeki sağ eğilimleri haklı çıkarmak ve bu arada işçi sınıfı biliminin temel prensiplerini göz ardı etmek işçi sınıfı sosyalizminin «sol» maceracılığa karşı mücadele metodu olamaz.

Her türlü sapmaya olduğu gibi «sol» revizyonizme karşı mücadelede işçi sınıfı bilimini en militanca savunarak, «sol» maceracılığın proletarya enternasyonalizmine ters düşen milliyetçi yüzünü ve işçi sınıfı biliminin içini boşaltarak onu basit sloganlar çerçevesine indirgeyen, sınıflar mücadelesini basit bir şiddet sınırı içine hapseden ve bu ideolojisinden kaynaklanan acz ve çözümsüzlüğünü bizzat pratik içerisinde gençliğe gösterecek olacaktır.

Bu yüzden ki: Öğrenci gençliği proletarya hareketinden koparan goşizme karşı mücadele işçi sınıfı sosyalizmi saflarındaki sağ eğilimlerin mahkûm edilmesi, sökülüp atılması mücadelesinden koparılmaz.

Goşizme karşı ideolojik mücadele böylelikle sosyalist gençliğin, özellikle sosyalist öğrencilerin önemli bir görevi olmaktadır.

Uluslararası dayanakları giderek yok olan ve dünya çapında iflası her geçen gün daha iyi anlaşılan Maoculuk geçmiş «sol» maceracı guruplardan aldığı kanla ve burjuvazinin elli senelik anti-Sovyetik ve Anti-Komünist şartlandırmalarından faydalanarak, özellikle öğrenci gençlik içinde kudurgan bir milliyetçi eğilim olarak varlığını sürdürüyor. Maoculuğu, keskin ve sözüm ona «devrimci» kılıflara sararak piyasaya süren bu guruplara karşı mücadele aslında demokratik öğrenci hareketinin bir bütün olarak görevidir. Demokratik öğrenci hareketinden Maoculuğun tecriti sosyalist öğrencilerin başını çekeceği bir mücadele ile olacaktır. Bu mücadelede objektif gelişim ve bu gelişimle Maoculuğun gerçek yüzünün daha iyi ortaya çıkması sosyalist öğrencilere en büyük yardımı sağlamaktadır.

İŞÇİ GENÇLİĞİN SOSYALİZME KAZANILMASI

Sosyalist gençliğin, mevcut ileri unsurları işçi sınıfı sosyalizmine kazanmak, bu amaçla «sol» ve sağ revizyonizme ve Maoculuğa karşı mücadele yanında bekleyen önemli bir görevde sosyalist gençlik saflarına işçi gençlerin kazanılması ve giderek işçi gençliğin bütün gençliğe politik önderliğini sağlanmasıdır. Sosyalist hareketle işçi hareketinin birleşmesi sürecine bağlı olan bu görev aynı zamanda başarıldığı oranda sosyalist hareketle işçi hareketinin birliğini hızlandıracaktır.

İşçi gençliğin sosyalizme kazanılması ve giderek işçi gençlik önderliğinde, proletaryanın siyasi hareketine bağlı istikrarlı bir gençlik hareketinin yaratılması sosyalist gençliğin örgütlü faaliyetini zorunlu kılmaktadır. Bu örgüt sosyalist gençlik örgütüdür. Sosyalist gençlik örgütü, sosyalist

gençleri bekleyen çok yönlü görevleri yerine getirebilmeleri için onların partiye bağımlı, örgütlü gücünü oluşturacaktır. Gençliğin sosyalist örgütlenmesi işçi sınıfı biliminin proletaryanın biliminin ve müttefiklerinin örgütlenmesi işçi sınıfı biliminin proletaryanın biliminin ve müttefiklerinin örgütlenme teorisinin bir parçasıdır ve örgütlenmenin belirleyici görevi proletaryanın genç neslinin siyasi mücadeleye hazırlamasıdır. Bu görev gençliği giderek bir bütün olarak proletarya partisinin yönlendiriciliğine kazanmak göreviyle tamamlanır.

Gençlik örgütünün bu temel fonksiyonunu ve buna bağlı olarak sosyalist gençlik örgütlenmesini reddetmek (sol revizyonizmin bütün odakları ve sosyalist hareket içinde bazı eğilimler böyle yapmaktadırlar.) Proletaryanın genç nesillerinin siyasi mücadele için bilinçlenip yetişmelerine karşı çıkmaktır. Gençliğin sosyalist örgütlenmesi yerine «tek demokratik gençlik örgütünü» geçirmek, gençliğin siyasi bilinçlenmesini ve mücadelesini yasaklamak, yada bilinmeyen bir tarihe ertelemek ve kesinkes devrimin demokratik aşamasıyla sosyalist aşaması arasında setler koymaktır. Bir takım «ileri demokratik» aşamalar adına gençliğin sosyalist mücadele saflarının dinamik nefesleri olmasını engellemektir.

Eskiden sosyalist gençlik örgütlenmesini savunan «ÖNCÜ» gurubu — ki onlar bunu TSİP'den bağımsız kaldıkları zamanda savunmuşlardı — bugün gençliğin sosyalist örgütlenmesini, anlayabildiğimiz kadarıyla, bilinmez bir tarihe ertelemektedir. Onlar bugün gençliğin sosyalist örgütlenmesinin reddi prensibi üzerine kurulu, «demokratik» bir gençlik örgütünde yer almaktadırlar. Halbuki böyle demokratik bir örgütün sosyalist gençlik örgütlenmesinin yerine geçirilmesinin bilimsel olarak yanlışlığı çok açıktır. («Marksist-Leninist» liklerini «devrimci» ultimatolarla! ilân edenler bilimsel ilkeleri nasıl da tez unutabiliyorlar). Bunu en az bizim kadar onlar da bilirler. Fakat bunu bilmeleri yine de onları gidecek yere gitmekten alıkoymamıştır. Tabii bunu da «devrimci kanat» «kararlılığının» sonucu olarak görmek gerekir.

Sosyalist gençlik örgütünü reddedip onun yerine «demokratik gençlik örgütlenmesi» önerisi demokratik ittifaklar meselesinde işçi sınıfının siyasi bağımsızlığının inkar anlayışından yada demokratik ittifaklar meselesine komplocu yaklaşımdan kaynaklanır. Olaylar ikincisini haklı çıkaracak bir seyir izliyor.

Sosyal demokrasiye söz yerinde ise «dolaylı yollardan» — ki bu gençlik kadın örgütleri ve sendikalarladır — yaklaşmak ve bir gün gelir sosyal demokrasiyle ittifakın doğal zeminini hazır bulmak anlayışıdır ki, her sayısında CHP gençliğine birlik çağrısı yapan bu arada maceracılığa demokratik platformda bütün birlik kapılarını kapatan anlayıştır ki, sosyalist gençlik örgütlenmesini reddetmekte yada bilinmez bir tarihe ertelemektedir.

Çok kısa zamanda çok «devrimcilik» yapan ve bugün istirahatın gerekliliğine inanmış eski «ÖNCÜ» nün şef kadrosu bu durumu görmese de, daha doğrusu görmezlikten gelse de birçok eski GSB'li genç arkadaş bunu çok geçmeden görebilecektir.

Goşizmin sosyalist gençlik örgütlenmesine saldırısı, bir örgütün «bölücü» olduğu noktasında odaklanıyor. Aslında bu «bölücülük» iddiası «sol» revizyonizmin birlikten ne anladığını ortaya koymaktadır. Nasıl olur da ortak fikri olan insanları bir örgütte birleştirmek bölücülük olabilir? Sosyalist gençlik örgütü genel devrimci bir örgüt değildir. «Devrimcilikten» herkes bugün birbiriyle çok az ilgisi olan şeyler anlamaktadır. Devrimcilik herkesin kendini «Marksist-Leninist» ilan etmesiyle de anlaşılacak değildir. Öyle olsaydı devrimcilerden oluşan bir örgüt bol çeşitli bir salata olurdu. İşçi sınıfı biliminin ülke somutuna uygulanması ve burdan elde edilen ayrı ideolojik-politik hatlar farklı gurupları ortaya çıkarmaktadır. Bu ayrı ideolojik-politik hatlarda son tahlilde ayrı sınıf, zümre ve tabakaların sınıfsal yapı ve çıkarlarından kaynaklanır.

Sosyalist gençlik örgütü gençliğin siyasi, proleter, sınıf örgütüdür ve ideolojik hattı proletaryanın siyasi hattıdır ve bu da işçi sınıfı sosyalizmidir. Nasıl olur da işçi sınıfı sosyalizmi fikrinde birleşen gençlerin birliği bölücülük olabilir? Böyle bir örgütün birlik temeli ideolojiktir. Farklı ideolojik çizgilerin varlığı böyle bir örgüt için söz konusu değildir.

İşçi sınıfı sosyalizmi saflarında birleşen gençlerin sosyalist gençlik örgütünde birleşmeleri onların geniş tabanlı gençlik örgütlerinden — ki bunların içinde bütün demokratik ilerici sosyalist hatta siyasi olmayan gençlik gurupları vardır — kopmaları yada böyle geniş tabanlı örgütlerin gerekliliğini inkar etme anlamına gelmez. Böyle geniş tabanlı gençlik örgütleri kapsadıkları gençlik gurubunun akademik mesleki çıkarlarının savunulması temeli üzerinde o gençlik gurubunu kapsayan en geniş gençlik çevresinin birliğini sağlayan örgütlerdir. Genç işçiler için bu sendikadır, öğrenciler için akademik-demokratik öğrenci dernekleridir. Sosyalist gençlik örgütü üyeleri de böyle örgütler içinde bulunurlar. Onları ayrı örgütlenmeye yöneltten şey: Onların geniş tabanlı mesleki örgütler içerisinde yer alan diğer eğilimlerden siyasi ayrılıklarıdır. Sosyalist gençlik örgütü, geniş tabanlı mesleki gençlik örgütü yerine, örneğin akademik - demokratik öğrenci örgütü yerine geçirilmedikçe —nasıl ki parti sendika yerine geçirilmezse— bu bölücülük değil aksine sosyalist gençliğin birliğini sağlayan ve giderek tüm gençliği sosyalizme kazanmak, proletaryanın iktidarı alma ve sosyalizmi inşası yolunda gençliğin en geniş kesimlerini birleştirmek amacını taşımaktadır.

Onlar biraz yukarıda söylediklerini aşağıda en demagojik laflarla inkâr edip, kurdukları çizgi örgütlerine, «demokratik» yaftasını yapıştırıp

bizzat bölücülük yapmaktadırlar. Diğer demokratik eğilimleri dışarda bırakan, herhangi bir mesleki tabana dayanmayan çizgi örgütlerini hem «devrimci» hem de geniş gençlik kesimlerinin örgütü saymak, daha açıkcası kendi çizgi örgütünü mesleki tabanlı örgüt gibi saymak bölücülüktür.

Tüm bu saldırılara karşı en kararlı mücadeleyi yürüterek sosyalist gençlik örgütünü kurmak, sosyalist gençlik örgütünün o ilkelerini en canlı biçimde somuta uygulayıp onu fonksiyonel bir örgüt durumuna getirmek işçi sınıfı sosyalisti genç arkadaşların önünde görev olarak durmaktadır.

ÖĞRENCİ GENÇLİK VE SORUNLARI

Türkiye devrimci-demokratik hareketinde gençlik ile öğrenci gençlik ve gençlik örgütlenmesiyle öğrenci örgütlenmesi sürekli birbirine karıştırılan şeylerdir. Çoğu zaman gençlik sorunu salt öğrenci gençlik sorunu gibi ele alınmakta, gençlik örgütlenmesi öğrenci örgütlenmesiyle özdeş tutulmaktadır. Bu, sınıflar mücadelesine geniş perspektifte bakamamak, öğrenci gençlikteki politik hareketliliğe bakarak mevcut durumu mutlaklaştırmak yanılığısından kaynaklanmaktadır. Şüphesiz öğrenci gençlik gençliğin önemli bir kesimidir. Fakat o hiçbir zaman gençliğin tamamı değildir. Ve gençlik sorunu ve mücadelesi salt öğrenci sorunu ve mücadelesi değildir. Gençlik denince, gençlik mücadelesi denince sosyalistler bundan herşeyden önce, aydın ve köylü gençliğin demokrasi ve bağımsızlık mücadelesindeki önemini inkâr etmeden, işçi gençliği ve işçi gençliğin mücadelesini anlarlar. Sosyalistlerin bu anlayışı, proleteryanın çağımızı değiştirme mücadelesinin öncü gücü olduğu bilimsel doğrusunun doğal sonucudur.

Öğrenci gençliği diğer gençlik kesimlerinden ayıran özelliklerini ve bir bütün olarak yapısını analiz edip buna göre öğrenci mücadelesini ve örgütlenmesini tesbit etmek gerekir.

Öğrenci gençliğin bütününe sosyalist olmadığı açık bir olgudur. Öğrenci gençlik içindeki sosyalist öğrencilerin siyasi örgütlenmesi sorunu proleteryanın sosyalist örgütlenmesi teorisinin bir parçası olarak ele alınır ve sosyalist öğrencilerin siyasi örgütü SOSYALİST GENÇLİK ÖRGÜTÜDÜR. Bu örgütü öğrenci gençliğin özgül konumu ve çıkarlarından kaynaklanan, bir bütün olarak öğrencileri temsil eden, akademik-demokratik öğrenci örgütü ile birbirine karıştırmamak gerekir. Bu iki ayrı örgütü birbirine karıştırmak sendikalarla partiyi birbirine karıştırmak kadar abestir. Sosyalist gençlik örgütü proleteryanın siyasi öncüsünün, gençlik içindeki yedeği, onun tamamlayıcı bir parçasıdır. Fakat akademik-demokratik öğrenci örgütü sosyalistlerinde içinde bulunduğu, tüm öğrencileri kapsayan ve temsil eden bir örgüttür, bir nevi öğrencilerin «sendika»sıdır.

Öğrenci örgütlenmesini biraz daha açarak devam edelim.

Bir bütün olarak öğrencilerin çıkarları ve talepleriyle tekellerin yapısı ve gerekleri çelişmektedir. Öğretim bugün kapitalizmin rekabetçi dönemindeki kapitalist üretimin devamı ve geliştirilmesi için teknik ve yönetici işlerde çalışan bir aydın gurubu yetiştirmekle sınırlı değildir. Rekabetçi dönemin aşılar ve kapitalizmin tekelleri dönemine girilmesiyle bu sınır aşılmış, bugün binlerce memur ve teknik eleman tekelleri kapitalizmin sömürsünün ve bunalımının yükünü sırtında taşımaktadır. Öğretim kurumlarındaki binlerce öğrenciyi böyle bir gelecek beklemektedir.

Böylelikle üniversiteler ve diğer öğrenim kurumları tekelleri kapitalizmden muzdarip binlerce kişinin kolektif olarak birarada bulunduğu, bunun sonucu olarak da demokrasi mücadelesinde güçlü bir potansiyeli bünyesinde barındıran merkezler durumundadır.

Elbette ki eğitim kurumları üzerindeki burjuva çemberinin kırılması öğrenim kurumlarının toplumun gelişiminin faal bir birimi durumuna getirilmesi öğrenciler üzerindeki baskılara kesin olarak son verilmesi proletaryanın öncülüğündeki halk güçlerinin iktidarı almalarıyla sağlanabilecektir.

Öğrenci gençlik, aydın karakterinden dolayı olaylar ve gelişmeler karşısında uyanık olmasına, kendisini bekleyen sonuçları önceden görebilme yeteneğine sahip olmasına rağmen bir bütün olarak kendilerinin gerçek kuruluşlarını hemen göremezler. Öğrenci kitlesi kendi kurtuluş yolunu, bu yolu görebilen sosyalist öğrencilerin öncülüğünde kendi üzerlerindeki baskıya karşı, daha ileri akademik-demokratik haklar için mücadele sırasında öğrenir.

İşte bir öğrenci örgütü öğrenim kurumlarının ve öğrencilerin yukarıda açıklanan durumundan kaynaklanır ve öğrenci gençliğin en geniş kitlesini daha ileri akademik-demokratik haklar için mücadelenin saflarına çekmek, bu mücadeleyi daha ileri boyutlara ulaştırmak, emekçi halkın bağımsızlık demokrasi mücadelesiyle birleştirmek göreviyle yükümlüdür. Görülebileceği gibi öğrenci örgütünün var oluş nedeni bir bütün olarak öğrencilerin çıkarlarını savunmaktır. Geniş öğrenci kitlesini böyle bir örgütte birleştiren şey hepsinin tekelleri kapitalizme ve gericiliğe karşı ortak çıkarlarıdır. Bu örgüt öğrenci gençlik içindeki herhangi bir gurupla sınırlı değildir, tüm öğrencileri kapsar. Sosyalist öğrencilerin bu örgütteki fonksiyonu, kısaca, bu örgütü proletaryanın siyasi mücadele programı doğrultusunda kanalize etmektir.

Sosyalizminin ve sağ revizyonizmin böyle bir örgütlenmeyi ve öğrenci mücadelesini dar akademik-demokratik alan içerisinde tutan, öğrenci gençliğin daha ileri ve daha geniş çaplı mücadelesine karşı çıkan, mevcut durumu kendi haline bırakan, onu değiştirmek için militanca mücadeleden kaçan tavrına karşın sol revizyonizm öğrencilerin çıkarlarını ve

bu çıkarları uğruna mücadeleyi hiçe sayarak kendi hayalci ve volantarist karakterine uygun olarak tekeli sermayeye karşı mücadeleyi somut temelinden kopuk, romantizm ve jimnastik derecesine indirgemektedir. Hem sağ revizyonizm hem de sol revizyonizm öğrenci gençliğ proletaryanın siyasi hareketinden koparmak noktasında birleşirler. Birincisi bunu öğrenci gençliği olduğu gibi tutarak yapar, ikincisi dar gurup eylemleriyle, serüvencilikle yapar. Hem sağ revizyonizm hem de sol revizyonizm birer demokratik eğilim olarak böyle bir örgütte bulunmalarına rağmen, onların ideoloji ve politikalarının örgütte belirleyici olmalarını engellemek, işçi sınıfı sosyalizminin örgütün demokratik hattının saptanmasında ve yönlendiriciliğinde tayin edici olmasını sağlamak sosyalist öğrencilerin önemli görevlerinden biridir.

Goşizm geniş tabanlı öğrenci örgütlenmesi yerine dar gurup örgütlenmesinde ısrar ediyor. Kimse bunların kendi görüşlerine inanmış insanları bir örgütte birleştirmelerine — Devrimci gençlik Dernekleri Federasyonunda olduğu gib — karşı çıkmaz ve bundan dolayı kendilerini kınamaz. Fakat onlar bu dar gurup örgütlerini geniş tabanlı öğrenci örgütü yerine koymakta ve bunu zorla öğrenci gençliğe dayatmak istemektedirler. Onların bu tavırları biraz yukarıda değindiğimiz geniş öğrenci kitesinin maddi çıkarlarını ve bu çıkarlar uğruna mücadeleyi hiçe sayan, romantist ve iradeci, küçük burjuva hayalci dünya görüşlerine tamda uygundur. Bu anlayış onları geniş tabanlı akademik-demokratik öğrenci örgütünün büyük önemini görmekten alıkoymaktadır.

Mesleki çıkarlar temeli üzerine kurulu öğretmen, teknik eleman, memur ve benzeri örgütlerinin toplumdaki saygını ve demokrasi mücadelesindeki etkin yerlerini görmekteyiz. Bunu en son DGM'ye karşı mücadele sırasında gördük. Bu örgütler giderek demokrasi mücadelesinin ve demokrasinin bir kurumsal örgütü durumuna gelmektedirler. Burjuvazi bu örgütlere öyle kolayca saldıramamaktadır. Bunun mesleki tabanda ve toplumda yaratacağı tepkiyi ve kendisine vereceği riski hesaba katmak zorunda kalmaktadır.

İşte öğrenci gençliğin, öğrenci gençlik içindeki demokratik eğilimlerin, en başta da sosyalistlerin görevi tüm demokratik öğrenci potansiyeline sahip, saygın, herkesin kabul etmek zorunda kaldığı kurumsal bir öğrenci örgütü yaratmaktır.

Ancak böyle bir örgüt öğrenci gençliği faşist saldırılara karşı koruyabilecek öğrenci gençliğin demokrasi mücadelesinde diğer demokratik toplum kesimleriyle birlikte kendi demokratik potansiyeline layık olarak yer almasını sağlayabilecektir.

DEMOKRATİK GENÇLİK HAREKETİ VE BİRLİĞİ

Sosyalist gençlik örgütlenmesiyle karıştırılan yada sosyalist gençlik örgütlenmesinin inkarına sebep gösterilen diğer bir örgütlenme demokratik gençlik örgütlenmesidir.

Birincisi: Gençlik örgütlenmesinin anti-faşist anti-emperyalist karakterde olacağını sosyalist gençlik örgütlenmesinin yanlış olduğunu savunmak proletaryanın siyasi örgütlenmesini anlamamak demokratik devrimi sosyalist aşamaya götürecek gücün proletaryanın siyasi örgütü olduğunu görmemek böylece devrimin aşamaları arasına setler koymaktır. Sosyalist gençlik örgütlenmesi de proletaryanın siyasi örgütlenmesinin bir parçasıdır ve proletaryanın genç nesillerin siyasi olarak yetiştirmek ve örgütlemek bu örgütlenmenin en önemli fonksiyonudur.

İkincisi: Sosyalist gençlik örgütlenmesini demokratik gençlik örgütlenmesi adına inkar etmek yada ertelemek demokratik gençlik örgütlenmesi adına gençlik içinde sosyalizmin propagandasına sınırlar koymak ittifaklar meselesinden işçi sınıfının bağımsız politikasının inkarı sonucunu çıkarmaktır veya ittifaklar meselesine faydacı yaklaşımdır.

Sosyalist gençlik örgütlenmesi demokratik gençlik birliğini oluşturacak örgütlerden birisidir. Sosyalist gençlik örgütünden başka akademik-demokratik öğrenci federasyonu ve sosyal demokrat ilerici, anti-emperyalist gençlik örgütleri anti-faşist gençlik birliğinde yer alabilirler.

Demokratik gençlik birliği, anti-faşist karakterlidir ve halk cephesine bağlı oluşabilecek anti-faşist, anti-emperyalist gençlik cephesinden daha geniş kapsamlıdır. Anti-faşist gençlik birliğinin önemi ve bu örgütün oluşması için mücadelenin gerekliliğine rağmen böyle bir örgütün bugünden yarına oluşamayacağı, böyle bir örgütlenmenin zemininin henüz hazır olmadığı açıktır. En azından böyle bir örgütü oluşturacak alt örgütler henüz mevcut değildir. Tabii bu demokrat, ilerici, sosyalist gençlik gurupları arasında demokratik güçbirliklerinin olmayacağı anlamına gelmez. Böylesi eğilimler arasında güçbirliği yapılabilir ve yapılmalıdır. Bu güç birliği anti-faşist gençlik cephesinin oluşmasına katkıda bulunacak değişik eğilimlerin sınanması ve netleşmesi, faydacı, ilkesiz yaklaşımların pratik içinde ortaya çıkarılması ve mahkûm edilip, atılmasını sağlayacaktır. Fakat hiçbir şey sosyalist gençliği başka gençlik gurupları ile «iyi ilişkiler» adına sosyalizmin propagandasından ve kendi bağımsız siyasi gücünü oluşturmaktan alıkoymamalıdır.

TÜSTAV

Sovyet Barış Programı- Dünya Halklarının Çıkarları İçin Sosyalist Ülkeler Topluluğunun Eylem Programı

SPARTAK BEGLOV

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XXIV. Parti Kongresinde (1971) dış politika çizgisini-Sovyet Barış Programı belirlemesinden bu yana 4 yıl geçti. (*) Süre içinde bunun, sosyalist ülkeler topluluğunun, uluslararası işçi hareketinin, ulusal kurtuluş hareketinin, tüm barışsever insanlığın ortak programına dönüştüğünü artık söyleyebiliriz.

Geçen dört yıl, dünya politikasında olumlu yoldaki hızla gelişmeyle simgelenmiştir. Uluslararası ilişkilerde ciddi değişimler oluşmuştur. Değişik toplum düzenli devletler arasındaki ilişkilerin normale dönüştürülmesi için çok yönlü özellikleri olan anlaşmalar yapılmıştır: Bunlar arasında örneğin Sovyetler Birliği'nin, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin, Polonya ve Çekoslovakya'nın Federal Alman Cumhuriyeti ile olan anlaşmaları, bir dizi Sovyet-Amerikan anlaşmaları, vb. vardır. Uluslararası diplomasi tarihinin sayfalarında, Batı Berlin için dörtlü anlaşma, kahraman Vi-

etnam halkının Amerikan emperyalizminin saldırganlığına karşı zaferini taçlandıran Uluslararası Vietnam Konferansı'nın nihai bildirgesi, bakteriyolojik silahlar yasağı vb. birçok belgeler yer alıyor. Helsinki, Cenevre ve Viyana'da bir dizi pek önemli mesele üzerine görüşmeler başlamıştır. Bunlar, özellikle Avrupa'da ve Güvenlik İşbirliği Konferansı, Orta Avrupa'da silahsızlanma ve silahlı kuvvetlerin azaltılması üzerine görüşmeler ve stratejik silahların sınırlandırılması görüşmeleridir.

Uluslararası durumdaki bütün bu olumlu değişimler, sosyalist ülkelerin dış politikadaki konumlarının daha da sağlamlaşmasını, uyumlu politikalarının dünyada artan etkisini gösterirler.

SBKP'nin 24. Parti Kurultayı'nın oluşturmuş olduğu Barış Programı, diğer kardeş partilerin kurultaylarındaki dış politika platformlarını, sosyalist ülkelerin kolektif isteklerini simgelerler. Dünyadaki gerginlik kaynaklarının yok-

edilmesine katkıda bulunmak, insanlığı termo-nükleer bir felaket hayaletinden kurtarmak şeklinde görevlerini belirle-
mektedirler.

Sosyalizm, insanlığın temel çıkarları ve en iyi idealleri için mücadelede, daima ve geri dönülmez bir şekilde en ön sıralarda olacaktır.

DÜNYA SOSYALİZMİ / ULUSLARASI İLİŞKİLERİN YENİDEN DÜZENLENMESİNİN ANA İTİCİ GÜCÜ

XXIV. Parti Kurultayının dış politika programı uluslararası kamuoyunda geniş yankı uyandırdı.

Sovyet dış politikasındaki bir «san-sasyonel dönüşüm»den söz edilebilir miydi? Şüphesiz hayır!

Leonid Brejnev, SSCB'nin kuruluşunun 50. yıldönümü nedeniyle 21 Aralık 1972'de Moskova'da yapılan törende bunu şöyle açıklar: «Barış üzerine bildirdi-den, Sovyetlerin ilk dış politik eylemin-den, XXIV. Parti Kurultayının oluştur-duğu Barış Programına kadar, Partimiz ve devletimiz, halkların güvenliği, hür-riyeti ve barış için mücadelesinin ana yönlerinde sürekliliği korumuştur.»

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist kardeş ülkeler, dış politikadaki çizgilerinin yürütülmesinde, sosyalizmin güçle-rinin saygınlığını artırmanın yorulmak-sızın daima birincil görev olduğu bilin-cindedirler. Dünya sosyalist sistemi artık bir çeyrek yüzyıldır vardır: Bu yıllar boyunca büyük yaşam gücünü kanıtla-mış, tüm dünyada ilerlemenin, güç dolu hızlandırıcısı olmuş ve yeni bir dünya savaşının önlenmesi gibi halklar için hayati görevlerin yerine getirilmesinde dev katkılarda bulunmuştur.

Sovyetler Birliği'nin kardeş ülkelere işbirliği başarıyla gelişmekte ve sağ-lanmaktadır. Bu ülkeler askeri-politik alanda, Varşova Paktı örgütünde ve ekonomik alanda Karşılıklı Ekonomik

Yardım Konseyi'nde (KEYK) birleşmişlerdir.

Sosyalizm, dünyanın kaderi üzerinde asıl ana etkisini yaratıcı bir biçimde göstermektedir. Her kardeş ülke, sosyalist ekonominin avantajlarını halkın kültür ve refahının arttırılmasına hasretmektedir. Ve artık tek başına zor erişilecek şeyler, ancak birleştirilmiş güçlerle elde edilebilir.

KEYK üyesi ülkelerin sanai üretimi 1949-1973 yılları arasında 12 katından fazla artarken, aynı sürede gelişmiş kapitalist ülkelerinki yaklaşık üç katını bulmuştur. Aynı sürede KEYK üyelerinin karşılıklı mal değişimi on katından fazla artmıştır.

Yeni Beş Yıllık Planda Sovyetler Birliği'nin diğer KEYK ülkeleriyle karşılıklı elverişli ekonomik ilişkileri daha büyük ölçülerde gerçekleşmektedir. Sanai ve tüketim alanlarındaki karşılıklı mal değişimleri önemli ölçüde artacaktır. Üretimin koordinasyonu ve özelleştirilmesinde niteliksel yeni aşamalar oluşacaktır. SSCB'nin diğer sosyalist ülkelerle işbirliği çerçevesinde uluslararası seviyede ekonomik ve bilimsel-teknik büyük projelerin gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Sosyalist ülkeler, ekonomik ilişkilerinin mükemmelleştirilmesi aşamasına, sosyalist entegrasyon aşamasına girmişlerdir. KEYK XXV. Konsey toplantısı 1971'de üye ülkelerin sosyalist ekonomik entegrasyonunun gelişmesi ve işbirliği-nin daha da mükemmelleştirilmesi ve derinleştirilmesi için yaygın (kompleks) program kabul etmiştir. Son yılların getirdiği tecrübeler seçilen yolun doğruluğunu kanıtlamışlardır. KEYK üyesi ülkelerin öngördükleri hedef, özellikle ekonomik potansiyellerinin gelecek on yıl için iki katı arttırılmasıdır.

Sosyalist ülkelerin uluslararası meselelerde büyüyen rolünden söz açıldığı zaman, onların dış politik eylemlerindeki koordinasyonu gibi önemli bir gerçekten de söz etmek gerekiyor. Sosyalist

düzenin bağrındaki ortak öğeler, barış ve insanlığın ilerlemesi için mücadeledeki yöntem ve amaçların da ortaklığını getirir.

Sosyalist ülkeler, sürekli olarak dış politik çalışmalarının koordinasyonunu olgunlaştırmaktadırlar. Bu koordinasyonun ana merkezi görevini Varşova Paktı örgütü yerine getirir. Örgütün Politik Danışma Kurulu toplantılarında, dünya barışının sağlanmasını ve sosyalist ülkelerin arasındaki işbirliğine ilişkin birçok önemli yönergeler işlenmiştir. Kardeş partiler yöneticilerinin Pakt'ın biçimsel çerçevesini aşan toplantılar yapmaları gelenek olmuştur. Örnek olarak sosyalist ülkeler Komünist ve İşçi partileri liderlerinin Ağustos 1971, Temmuz 1972 ve gene Temmuz 1973'de Kırım'daki dostane toplantıları gösterilebilir.

Kardeş ülkelerin uyumlu politikasının önemli bir başarısı olarak Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne uygulanan politik ambargonun kaldırılması gösterilebilir. Yalnızca 1971 - 1973 arasında ADC, dünyanın 70 ülkesince tanınmıştır; bugün ise bu işçi ve köylü cumhuriyeti ile diplomatik ilişkilerini kurmuş devletlerin sayısı 100'ün üzerindedir. 1973'de ise ADC, FAC gibi Birleşmiş Milletler Örgütü'nün tam üyesi oldu.

Sosyalist ülkelerin kolektif çabaları, silahsızlanma ve barış için mücadelenin etkinleştirilmesinde büyük rol oynamaktadırlar. Sosyalist devletler politikası ile Avrupa ve diğer bölgelerde barış içinde birlikte varolma ilkelerinin uygulanması ve tüm uluslararası yumuşama süreci birbirine bağlıdır. Silahsızlanma alanında asıl insiyatif sosyalist ülkelerin olmuştur. Böylece bakteriyolojik silahların yasaklanması anlaşması ve BM Silahsızlanma Komisyonu'na kontrol için verilmiş olan kimyasal silahların yasaklanması için anlaşma taslağı gibi uluslararası anlaşmaların temelleri hazırlanmıştır. Sosyalist topluluk ülkeleri, kahraman Vietnam halkına, Amerikan em-

peryalizmine karşı mücadelesinde her türlü desteği sağlamış ve devamlı yardım etmişler, Arap halklarını haklı davalarında desteklemişler ve İsrail saldırganlığının sonuçlarının yokedilmesi ve İsrail birliklerinin işgal ettikleri Arap bölgelerinden çekilmelerini istemişlerdir.

Sosyalist topluluk ülkeleri bundan sonra da yumuşamanın derinleştirilmesi, barışın, güvenliğin, halkların sosyal ve ekonomik ilerlemesinin zaferi için uğraş vereceklerdir. Bütün bunlar enternasyonalizmin, uluslararası hayatı sorunların ele alınmasındaki ideolojik ortaklık ve beraberlik ruhunun tutarlı ifadeleridir.

Brejnev, 1974'teki bir konuşmasında bunu şöyle vurgulamıştır: «Sosyalizm dünya politikasında kesinlikle en etkili faktördür. Ve biz, halklar üzerindeki bu olumlu etki nedeniyle gururlanırız. Çağımızda barış ve halkların elverişli karşılıklı gelişmesi için atılan büyük adımların, sosyalist devletlerin insiyatifleri ve etkin ortak eylemleri ile bağlantısı bir gerçektir. İnsanlık sosyalist topluluğun, büyük Lenin'in çizdiği barışsever dış politika bayrağını yükselttiğini görmektedir.»

SAVAŞ TEHLİKESİ KAYNAKLARININ YOK EDİLMESİ / VE EMPERYALİZMİN SALDIRGANLIĞININ YENİLMESİ

Bugün hem savaş meş'alelerinin çekildiği; çatışmaların sarstığı bölgelerin, hem de uzunca bir süre silahların sustuğu ülkelerin halklarının sürekli bir barışa ihtiyaçları vardır. Her durumu kapsayan güvenlik tasarımlarının gerçekleştirilmesi önemli bir görevdir. Bunun için gerekli önkoşullar savaş kaynaklarını yoketmek ve diğer halklar üzerinde emperyalist müdahaleye son vermektir.

İşte bu nedenle Sovyet Barış Programındaki ana vurgulama, Güney Doğu Asya ve Yakın Doğu'daki savaş kaynak-

larının yok edilmesindedir. Sovyetler Birliği, bu bölgelerdeki politik önlemlerin alınmasında etkin olmağa hazır olduğunu bildirmiştir. Bu ise sadece saldırıya uğramış devlet ve halkların öz haklarının kabul edilmesi temeli üzerindedir.

Sovyetler Birliği ve Demokratik Vietnam Cumhuriyeti arasında ekonomik potansiyelin pekiştirilmesi ve savunma yeteneklerinin güçlendirilmesi amacıyla bir anlaşma hemen gerçekleştirildi. Vietnamlı yurtseverlerin mücadele ruhu, kırılmaz sağlamlıkları, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin politik, askeri ve ekonomik destekleri, tüm devrimci ve ilerici güçlerin yardımları Vietnam halkına karşı emperyalist bir saldırıyı şansız kılmıştır.

Bilindiği gibi Paris görüşmelerinde, Vietnam savaşının sona erdirilmesi ve barışın yeniden kurulması üzerine bir anlaşma hazırlanmıştır. Bu anlaşma onaylanmış ve 1973 Şubat'ı sonunda yürürlüğe konmuştur. ABD birliklerinin Güney Vietnam'dan tümüyle çekilmesini ve ABD'nin Vietnam'ın iç işlerine müdahalesinden vazgeçmesini öngören bu anlaşma dünya kamuoyu tarafından Vietnam halkının haklı davasının zaferi olarak değerlendirildi. Vietnam'daki savaşın sona erdirilmesi, sosyalist ülkelerin ve dünyadaki tüm barışsever ve ilerici güçlerin Vietnam'ın bağımsızlığı ve hürriyeti için mücadele dayanışmasının büyük bir zaferi olarak değerlendirildi. Vietnam'daki savaşın bitimi, ayrıca sosyalist ülkelerin, dünyadaki tüm barışçı ve ilerici güçler ile Vietnam'ın bağımsızlığı ve hürriyeti için mücadele edenlerin de büyük zaferidir.

Varşova Paktı Politik Danışma Komisyonu'na katılanlar, Nisan 1974'te Vietnam'daki durumu incelediler ve Paris anlaşmasını imzalayan tüm tarafların buna kesinlikle uymasını dile getirdiler.

Yakın Doğu, bir süredir, ağır askeri-politik kriz geçirmektedir. Bunun nedeni İsrail'in Haziran 1967'de Mısır, Suriye

ve Ürdün'e saldırması ve Arap topraklarının İsrail ordusunca işgal edilmesiydi. Yakın Doğu'nun çoktan ber ABD'deki tekelci çevrelerin emperyalist emellerinin hedefi ve tezgahlandığı yer olduğu açıktır. Son yıllarda Arap ülkeleri birbiri ardına sosyal değişimler geçirmektedirler. Arap halkları, kendi zenginliklerine kendilerinin hükmetmesini istemektedirler. Yabancı tekeller bu olguyu kendileri için tehlike görmektedirler. Yakın Doğu'nun petrolü, onların sürekli açgözlülüklerinin, doymazlıklarının, dev kârlarının kaynaklarının aracıdır. Emperyalist güçler, İsrail'i, Arap ülkelerindeki ilerici rejimlerin yok edilmesi politikasının aracı olarak seçmişlerdir.

Yakın Doğu'da yıllardır devam eden gerginlik, İsrail'in işgal edilen Arap topraklarından geri çekilmeğe yanaşmaması, İsrail ordusunun Arap devletlerine karşı sürekli kışkırtmaları nedeniyle.

SBKP'nin XXIV. Parti Kurultayında da belirtildiği gibi, saldırının durdurulması ve yargılanması için Sovyetler Birliği, diğer sosyalist ülkelerle birlikte gerekli girişimlerde bulunmuştur. Sosyalist devletler, sosyal değişimler yolunu seçen devletlere moral ve politik destek olmakla, saldırıya uğradıktan sonra ve yeni savaş tehditleriyle karşı karşıya kalınca halkların savunma güçlerinin yeniden kurulmasına yardım etmekle, enternasyonalist görevini yerine getirmiştir.

Orta Doğu'da adil bir barış için mücadelenin sonucu uzun süreli etkili faktörlerle belirlenecektir; bu bölgedeki ilerici rejimlerin varlığı, Arap ülkeleri arasındaki gelişen işbirliği, Arap devletlerinin, İsrail saldırganlığının kurbanlarının büyüyen savunma gücü gibi... Arap ülkelerinin Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist topluluk ülkeleri ile dostluğunun burada özel bir rolü vardır. Arap halkları, hem barışçı kalkınma devinimlerinde, hem de özgürlükleri ve bağımsızlıkları için tehlikeli dönemlerde sosyalist

ülkelerle omuz omuza olmuş ve olacaktır.

Yakın Doğu'daki Ekim 1973 savaşı-
nın çıkışı ve bunu izleyen sürede kendi-
ni göstermiştir. Savaşın gelişimi Arap
ülkelerinin büyüyen gücünü göstermiş ve
İsrail ordusunun yenilmezliği mitini yık-
mıştır. İsraili hakim çevrelerin tecriti
sağlanmaktadır. Sovyetler Birliği ve di-
ğer sosyalist ülkelerin, Asya, Afrika ve di-
ğer kıt'alarda birçok devletlerin A-
rap halklarının haklı mücadelesi için da-
yanışmalarının ve dostane yardımlarının
etkisi, yeniden ve yeniden kanıtlanmış-
tır.

Ancak, Ekim 1973'teki çatışmanın
keskinleşmesinin dünya barışı için pek
tehlikeli sonuçlara varabileceği göz önü-
ne alınmalıdır. Ancak uluslararası yu-
muşamanın varolması ve etkisi SSCB ve
ABD'ye, BM Güvenlik Konseyince des-
teklenecek ve ateş kesi sağlayacak ortak
bir temel bulma olanağını vermiştir. Ay-
rıca Cenevre Yakın Doğu Konferansı'nın
çağırılması, sorunun bu alanda politik
bir çözümü için yeni olanaklar kazan-
dırmıştır.

Yakın Doğu'daki olaylar, durumun
sürekli patlamağa hazır olduğunu da
göstermektedir. Bunun ana nedeni ise
BM kararlarını uygulamamak ve işgal
edilmiş Arap bölgelerinden çekilmemek-
te direnen saldırgan İsrail politikasıdır.
Bu bölgede devamlı bir barışın oluşturu-
lması ise yalnızca ana sorunun çözümü
ile mümkündür. Bu ise İsrail birlik-
lerinin tüm işgal edilmiş topraklardan
çekilmeleri, Filistin Arap Halkının hak-
larının, güvenliğinin sağlanması, bu böl-
gedeki tüm devletlerin bağımsızlık, en-
tegre olabilmeye ve güvenliklerinin garanti
edilmesidir.

Sosyalist topluluk ülkelerinin bu soru-
n karşısındaki genel tutumları Varşova
Paktı üye ülkeleri Politik Danışma
Konseyi'nin 18 Nisan 1974'teki açıklama-
sında açıkça belirtilmiştir. Topluluk,
Yakın Doğu'da devamlı ve haklı bir barışın
oluşturulması için etkili olmaya hazır
olduğunu şöyle belirtmiştir: «Sosya-

list ülkelerin Arap dünyası ülkeleriyle iz-
leyeceği politika ülkelere dayanır ve tu-
tarlıdır. Bu politika onların ulusal çaba-
ları, sosyo-ekonomik gelişmeleriyle ilgili
meseleler için anlayışa dayanmaktadır
ve hiç bir durumsal (konjonktürel) çal-
kalanmayla etkilenmez. Toplantıya katılan
ülkeler gelecekte de Arap ülkeleriyle
işbirliği ve dostluk ilişkilerini emperyalizm
ve neokolonyalizme karşı, halkların barış ve
özgürlüğü, sosyal ilerleme için ortak hedefler
temeli üzerinde geliştirmeye karar vermişlerdir.»

Arap ülkeleri için barış ve sosyal ilerleme-
nin sağlanması, kendilerini ilerleme yolundan
sapmaya ve yeniden emperyalizmin iktisadi ve politik
bağımlılığına itmeye çabalayan güçlere karşı
verilecek mücadeleyle doğrudan bağlıdır.

Emperyalizm ve karşı devrimin kompolarına
karşı, Arap halklarının izledikleri bağımsız
kalkınma ve ilerleme yolunun zaferi için
mücadelenin başarıyla sonuçlandırılması,
ancak Arap ülkelerinin Sovyetler Birliği ve di-
ğeri sosyalist topluluk ülkeleriyle dostluk ve
dayanışmasına, anti-emperyalist temel üzerine
kurulu Arap kurtuluş hareketinin birliğine
bağlıdır.

AVRUPA İÇİN SÜREKLİ GÜVENLİK

Hiç bir kıt'a, Avrupa'daki gibi savaşlara
sahne olmamıştır. Her Avrupalı bu tarihi
gerçeği bilir. Yalnızca sonuncusu, faşizmin
çıkardığı savaş büyük kurbanlar verdimiş,
büyük tahribatlar getirmiştir. Sovyet halkı,
Hitler Almanya'sına karşı 20 milyonun
üzerinde insan kaybetmiştir. 36 milyonun
üzerine Avrupalı İkinci Dünya Savaşında
canlarını kaybetmişlerdir. Bugün de
Avrupa'da durum gergindir, emperyalist devletlerin
saldırgan ana bloku NATO, kışkırtmalarına
devam etmektedir. Batı Almanya'daki karşı
devrimci güçler, planlarından vazgeçmişlerdir.
Kıt'adaki savaş tehlikesi kaynakları hâlâ yok
edilmemiştir ve Avrupa'nın bölünmesini
derinleştirmeyi, çıkarları olarak gören güçler
çabalarını sürdürmektedirler.

Çatışmalar Avrupa'sından sürekli barış Avrupa'sına geçebilmek için ne yapılmalıdır?

Bunu XXIV. Parti Kurultayında Sovyet Komünistlerinin hazırladığı Barış Programı şöyle cevaplandırmaktadır: «İkinci Dünya Savaşı sonunda oluşan toprak değişikliklerinin tanınmasından hareket ederek, bu kıt'ada barış ve yumuşama için temel bir dönüşümü gerçekleştirmek: bir Tüm Avrupa Konseyinin toplanmasını ve başarısını gerçekleştirmek, Avrupa'da kolektif güvenliğin sağlanması için tüm gereklilikleri yerine getirmek.»

Parti Kurultay'ının bu tesbitine uyarak, sosyalist ülkelerin desteğiyle Sovyetler Birliği, Avrupa'da yumuşama meselesini geliştirmek ve birçok olgunlaşmış sorunların çözümünü pratik temellere oturtmak için adımlar atmıştır.

Sosyalist devletler bu seçkin eylemlerinde, geçmiş yıllarda oluşturulmuş barış çabalarından edindikleri tecrübeleri dayanmaktadır. Daha 1954'te Sovyetler Birliği Avrupa'da bir kolektif güvenlik sistemi kurulması önerisini kıt'anın karşılıklı gruplaşmalarla bölünmesine karşı bir seçenek olarak ortaya koymuştu. Temmuz 1966'da Bükreş'te Varşova ülkeleri Avrupa'da karşılıklı elverişli işbirliği ve barış içinde birarada varılmak için tekliflerini tarihi bir bildiri ile açıklamışlardır. Mart 1969'da ise, Budapeşte'den, Tüm Avrupa Konseyi önhazırlıklarının yapılması ve çağırılması için tüm ilgili devletlere yapılan bir çağrı geliyordu.

Son yıllarda bir dizi Batı Avrupa ülkesinin politikasında, politik gerçeklerin tanınması ve sosyalist ülkelerle ilişkilerin düzeltilmesi temeline dayanan bir yumuşamaya dönüşme kendini göstermektedir. Avrupa barışının sağlamlaştırılması yolundaki önemli bir adım FAC ile Sovyetler Birliği ve Polonya arasındaki anlaşmaların yürürlüğe konması olmuştur. Bu anlaşmalar kuvvet kullanımını ve tehditten vazgeçme için halklar hukukuna uygun yükümlenmeler ve

mevcut sınırların zedelenmemesi ilkesini içermektedirler.

Eylül 1971'de Sovyetler Birliği, ABD, Büyük Britanya ve Fransa-Batı Berlin Anlaşmasını imzalamışlardır. Bu anlaşma hem Batı Berlin'lilerin çıkarları, hem de Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin olağan hakları ve bağımsızlığı açısından güncel olmuştur. Buna göre Batı Berlin'in FAC ile iktisadi ilişkileri olduğu, ancak FAC'ın bir parçası olmadığı kaydedilmektedir. 1972 sonunda DAC ile FAC arasında her iki Alman devletinin arasındaki ilişkileri normalleştiren anlaşma imzalanmıştır.

Avrupa'da barışçı varolma ilkeleri, Sovyetler Birliği ile Batı Avrupa devletleri arasında hayata geçirilmektedir. Özellikle SSCB ile Fransa arasındaki ilişkiler dikkat çekicidir. Sovyet-Fransız ilişkilerinin gelişiminde Brezhnev'in 1971 ve 1972 sonbaharlarındaki Fransa ziyaretleri büyük rol oynamışlardır. Her iki taraf arasındaki ziyaret ve müzakerelerin sonuçlarından biri de «Sovyet-Fransız işbirliği ilkeleri» gibi önemli bir belge olmuştur. Bu İlkeler bugünkü sınırların değiştirilmemesinin kesin göz önüne alınması, iç meselelere karışılmaması, eşitlik, bağımsızlık, kuvvet kullanımından ve kuvvet tehdidinden vazgeçmeye uyulmasında oluşmaktadır.

Sovyetler Birliği ve Fransa arasındaki işbirliği ve danışma politikası bu uluslararası yumuşamanın önemli faktörü, Sovyet ve Fransız yürütücü devlet adamlarının 1973 ve 1974'teki geleneksel toplantılarında daha da geliştirilmiştir.

SBKP 1. Genel Sekreteri Leonid Brezhnev'in Mayıs 1973'teki FAC seyahati de öyle. Bu, Avrupa'daki yumuşama sürecinin sürdürülmesi gerekliliği için artan karşılıklı anlayışa, barış koşulları altında yeni normal ilişkilere ve karşılıklı elverişli işbirliğine bir dönüşümdür. SSCB ile FAC arasındaki işbirliğinin derinleştirilmesi ve genişletilmesi için, SSCB-FAC arasındaki Moskova'da Ekim 1974 görüşmeleri sonucu yeni olanaklar ortaya çıkarmıştır. 1973-1974 yıllarında,

FAC ve Çekoslovakya arasında, FAC ile Macaristan ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler normale doğru gelişmişlerdir.

Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun diğer devletlerinin barış inisiyatifleri Avrupa'da güvenlik ve işbirliği üzerine tüm Avrupa Konferansı'nın pratik ve ön hazırlıkları için elverişli önkoşulları yaratmışlardır. Bu tarihi forum 1973 Temmuz'unda gerçekleşmiştir. Bundan önce, elçilikler seviyesinde Helsinki'de yürütülen ve yaklaşık yarım yıl süren zahmetli danışma çalışmaları yapılmıştır. Tartışmanın tüm karmaşıklığına, tüm Avrupa işbirliği sorunlarının farklı ele alınışına rağmen bu görüşmelere sosyalist ülkelerce verilen başlangıç ivmesi gücünü ve anlamını korumuştur. Görüşmelerin içeriğinin belirlenmesinde de durum böyle olmuştur.

Sovyetler Birliği, Avrupa güvenliği temelleri ve Avrupa ülkeleri arasında ilişkilerin ilkeleri üzerine genel bir bildiri taslağı, yani konu için ana politik belgeyi getirmiştir.

Alman Demokratik Cumhuriyeti ve Macaristan Halk Cumhuriyeti, ekonomik, ticari, bilim, teknik ve çevre korunması olanlarında işbirliğinin geliştirilmesi üzerine ortak açıklama taslağını getirmişlerdir.

Bulgaristan ve Polonya Halk Cumhuriyetleri Konferansı «kültürel işbirliği ve temasların geliştirilmesinin ve bilgi alışverişinin temel yönleri» adlı bir ön tasarımı vermişlerdir.

Çekoslovak Sosyalist Cumhuriyeti, Avrupa'da işbirliği ve güvenlik sorunları için bir danışma komitesi kurulması için karar taslağı getirmiştir.

Avrupa'nın rolü dünyada çekici bir örnekse, o zaman bu kıt'aya dünya çapında gerçekleştirilecek görevler düşmektedir.

* Değişik sosyal düzenli devletlerin arasındaki ilişkilerde barış içinde varolma ilkelerinin uygulanması ve emin bir kolektif güvenlik sisteminin yaratılması.

* Devletler arasındaki en farklı alanlardaki pratik işbirliği yolunun, bu işbirliğinin ekonomik veya diğer alanlarda güvenliğin politik temelini sağlayacak şekilde açılması...

Bazı Batılı gözlemcilerin görüşleri, birinci görevin önemini alçaltmak ve bunun önemsiz, genel bir deyiş olarak damgalamak yönündedir. Bu, politik ölçütlerin, kasıtlı olarak işbirliği ölçütleri ile karıştırılmasıdır. Bağımsızlık ve bağlantısızlığa, eşit haklılığa, toprak bütünlüğü ve Avrupa'da oluşmuş sınırların zedelenmezliğine saygı, kuvvet yoluyla tehdit ve kullanımından vazgeçme; işte bütün bunlar devletler arası ilişkilerin bugün her yerde kendini kabul ettirmiş ölçütleridir.

Tüm Avrupa devletlerinin güvenliğini sağlamak ve uzun vadeli bir ekonomik, bilimsel-teknik ve kültürel işbirliği için uygun koşullar yaratmanın mümkün olabileceği yegâne eylem temelidir.

Bütün bunlar tüm Avrupa Konferansının görevidir. Ancak bu ölçü ve önlemlerin yalnızca hazırlanmaları ile iş bitmiyor. Tüm Avrupa Konferansı, son hedef olmayıp aksine, yeni Avrupa ilişkilerinin biçimlendirilmesinin devam ettirilmesi için tarihi eylemin hareket noktasıdır.

Tüm Avrupa Konferansının, yumuşamayı teşvik eden, halkların politik hukuğu açısından ana eylem olarak başarıyla, askeri alanda yumuşamanın gerçekleştirilmesi için getirilen önlemlerin başarı şansı kopmaz şekilde birbirine bağlıdır. Orta Avrupa'da silahların ve silahlı kuvvetlerin kısıtlanması görüşmelerinin başarısı, gelecekte böyle görüşmelerin Avrupa'nın diğer bölgelerinde de yapılması için uygun koşullar oluşturacaktır. Varşova Paktı Politik Danışmanlık Konseyi üyelerinin, Polonya başkentinde Nisan 1974'te, Varşova Paktı ve Kuzey Atlantik Paktı Örgütü'nün aynı zamanda dağıtılmasına veya ilk adım olarak bunların askeri örgütlerinin ortadan kaldırılmasına hazır olduk-

larını yeniden belirtmeleri de önemlidir.

NATO'nun hâlâ saldırgan bir askeri blok olduğu, etkin silahsızlanma önlemlerinin gerçekleştirilmediği bir durumda, Varvoşa Paktı üyelerinin savunma güçlerinin arttırılması için gerekli dikkati göstermelerinin nedeni kendiliğinden anlaşılır.

SİLAHLANMA YARIŞININ DURDURULMASI, KİTLE YOK EDİCİ SİLAHLARIN YASAKLANMASI VE GENEL VE TAM SİLAHSIZLANMA MÜCADELESİ

Silahsızlanmanın, sosyalizmin amaçlarından biri olduğuna dair Lenin'in vasiyetine sadık kalarak Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler bu hedefi gerçekleştirmek için yorulma tanımayan bir mücadele vermektedirler. Kapitalist diplomasi, tüm ülkelerin barışsever, geniş kamuoyunca desteklenen silahsızlanma çağrısına karşı açık kartlarla oynamamaktadır. Silahsızlanma sorunu, uluslararası konferansların ve çok taraflı görüşmelerin gündemlerinin artık değişmez parçası olmuştur. Yalnızca bu, sosyalizmin ve tüm barışçı güçlerin büyük bir zaferi demektir.

Yalnızca ABD'de savaş sonrası 25 yıl içinde askeri amaçlar için bir trilyon dolarlık astronomik bir toplamın harcandığı hesaplanmıştır. Tüm ülkelerin orduları ve silah üretimi için yıllık harcamaları toplam 200 milyar doları aşmaktadır. Bu toplamın yarısından fazlası NATO ülkeleri içindir.

Silahların çeşidi, son yıllarda niteliksel değişiklikler geçirmişlerdir. Nükleer silahların ve kıt'alar-arası balistik füzelerin ortaya çıkması, dünya çapında bir savaş tehlikesinin korkunç sonuçları üzerine, insanlığı düşünmeye zorlamıştır. Emperyalizmin savaş laboratuvarlarında hâlâ «sessiz silahların»-kimyasal ve bakteriyolojik savaş araçlarının-mükemmelleştirilmesi için çalışılmaktadır.

Böylelikle silahsızlanma mücadelesi yeni bir anlam ve değişik boyutlar kazanmıştır. Bugün mesele, yeryüzünü nükleer bir yok olmadan, her türlü kitlesel katliam silahlarının kullanılmasının geri dönülmez sonuçlarından, ulusal zenginliklerin anlamsız israfından korumaktır.

Sosyalist ülkeler, hem silahsızlanmanın çözümü, hem de kısmi silahsızlanma ve silahlanma yarışının sınırlandırılması önlemleri taraftarındırlar. Aynı zamanda militaristlerin keyfi tavırlarını sınırlamak ve halkların silahsızlanma meselesine olan inançlarını güçlendirmek için devletlerin silahsızlanmanın küçük ve büyük sorunları içine sokulması sağlanmaktadır.

Bu ilkeler çerçevesinde tam bir uyuşma içinde, Sovyetler Birliği genel ve tam bir silahsızlanma için bir plan oluşturmuştur: Bu savaş kaynaklarının yok edilmesi için mücadelenin genel ve kısmi sorunlarını içermektedir.

Sovyetler Birliği, XIV. Parti Kurultayı'na sunulan SBKP'nin raporunda belirtildiği gibi şu uğraşı esas almıştır: «... halkların silahlanma yarışını bir çaresiz hastalık olarak görmelerini önlemek ve somut, savaş tehlikesini azaltan sonuçlar elde etmek...» Sovyet Barış Programında hem genel ve tam silahsızlanmanın gerçekleştirilmesine, hem de bunun kısmi önlemlerine yönelik somut teklifler yer almaktadır. Programın üçüncü noktası, kitlesel tahrip silahlarının yok edilmesi ve yasaklanması için mücadeleyi içermektedir.

Sosyalist ülkelerin ve BM üyesi devletlerin insiyatifleri sonucu, nükleer silahlanma yarışını sınırlayan bir dizi uluslararası anlaşmanın yapılmış olmasını sevinçle tesbit ediyoruz. Bu önlemler arasında özellikle atmosferde, uzayda ve su altında nükleer silahların denemelerini yasaklayan anlaşmayı (1963) nükleer silahların daha da yayılmaması anlaşmasını (1968) ve bu silahların uzayda, gök cisimlerinde, deniz ve okyanus diplerinde depolanmasını yasaklayan

anlaşmayı (1967 ve 1971) sayabiliriz.

1974 yazında en yüksek düzeydeki üçüncü Sovyet-Amerikan karşılaşması sırasında SSCB ve ABD arasında 31 Mart 1976'dan itibaren belli bir gücün üstündeki tüm yeraltı nükleer silahların denemesini yasaklayan ve diğer yeraltı denemelerini sınırlayan, yeraltı nükleer silahlar denemesini kısıtlayan bir anlaşma yapılmıştır. Bunun yanısıra her iki taraf da nükleer silahlar için tüm yeraltı denemelerinin tamamen durdurulması için görüşmelere devam etme niyetlerini belirtmişlerdir.

Sosyalist devletlerin insiyatifi ile bakteriyolojik (biyolojik) silahların ve zehirlerin geliştirilmesi, üretimi ve depolanmasının yasaklanması ve bunların yok edilmesi üzerine bir bildiri hazırlanmıştır. Nisan 1972'de ilk kez sonuçları korkunç olan bir silah çeşidini, silah mevcutları arasından çıkartarak böylesi tarihi bir önem kazanan bir bildiri imzalanmıştır. Sovyetler Birliği diğer sosyalist devletlerle beraber, kimyasal silahlar için de böylesi radikal bir karara varılması için çaba göstermektedir. Kitle yok edici bu tip silahların yasaklanması üzerine ortak hazırlanan bir taslak, gündemdedir. Bu alanda önemli bir adım, SSCB ve ABD arasında 1974 yazında sorununu, ortak bir insiyatifle silahsızlanma komisyonuna götürmek üzere varılan görüş birliği olmuştur. Bu adımla kullanılan en tehlikeli, öldürücü kimyasal maddeler üzerine uluslararası bir kararın tamamlanması ele alınacaktır. SSCB ve ABD askeri amaçlarla, doğaya yönelik etkili araçların tehlikelerinin bertaraf edilmesi için öngördükleri ortak bir açıklama imzalamışlardır.

1972 sonbaharında, S.S.C.B., B.M. XXVII. Genel Kurul'una «uluslararası ilişkilerde kuvvet uygulanmaması ve nükleer silahların tüm çağlar için kullanımından vazgeçilmesi» üzerine teklifini getirmiştir. Kuvvet uygulanmaması ve nükleer silahların yasaklanması, sorunun genel olarak çözümü gerekliliği, rastgele kuvvet kullanmaya son verme

ve barış kırıcıları için her kapıyı kapamak görevi ile tamamlanmalıdır. Nükleer silahlara sahip olsun ya da olmasın, büyük, küçük her devletin güvenliği bu durumda eşit biçimde korunmaktadır. Böyle bir karar, aynı zamanda her halkın bir saldırıya veya emperyalist genişlemeye direnmesi hakkını hiç bir şekilde sınırlamamaktadır.

Sovyetler Birliği'nin bu teklifi B.M. çevresinde geniş destek bulmuştur. Tartışmalar sonucunda XXVII. Genel Kurul üyeleri BM üye ülkeleri adına uluslararası ilişkilerde her biçim ve görünümde kuvvet kullanımından vazgeçtiklerini ve tüm çağlar için nükleer silahlar kullanımını yasağını açıkladıkları bir bildiri kabul ettiler.

Bildiri aynı zamanda kuvvet kullanımını ile toprak ilhak etmeye izin verilemeyeceği ilkesini ve böyle durumlarda devletlerin ellerindeki her türlü araçlarla bu toprakları yeniden geri almak gibi vazgeçilmez hakkını güçlendirmiştir. Aynı zamanda koloni halklarının özgürlükleri için mücadele doğal hakkını da bu bildiri kuvvetlendirmiştir.

Barışsever devletlerin, en başta Sovyetler Birliği'nin çabaları bu şekilde başarıyla taçlandırılmıştır. Genel Kurul'un kararına yalnızca aralarında Çin Halk Cumhuriyeti, Arnavutluk ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nin bulunduğu dört devlet o zaman karşı çıkmışlardı.

Sovyet Barış Programı'nın dördüncü maddesi her türlü silahlanma yarışının durdurulması mücadelesini içermektedir. Sovyetler Birliği, yabancı askeri üslerin yok edilmesi, özellikle askeri bir çatışmanın çok tehlikeli olduğu bölgelerde silahlı kuvvetlerin ve teçhizatının sınırlandırılması, askeri harcamaların kısıtlanmasını ve askeri çatışmaların tesadüfen veya kasıtlı oluşması ve bunların bir savaşa dönüşümü ihtimalini azaltacak tedbirlerin oluşturulmasını istemektedir.

Bu alandaki uluslararası önem taşıyan bir olay da SSCB ve ABD arasında stratejik silahların sınırlandırılması üzerine varılan ortak kararlardır. Sovyetler

Birliği, görüşmelere, başlangıçta tüm dünya için tehlikeli olabilecek bir zincirleme reaksiyonun önlenmesi düşüncesiy-le girmiştir.

Sovyet-Amerikan görüşmelerinin 2,5 yıl süren birinci basamağında iki anlaşma yapılmıştır. Bunlardan biri roket-savar sistemlerinin sınırlandırılması sözleşmesi, diğeri de stratejik hücum silahlarının sınırlandırılması önlemleri üzerine süreli bir anlaşmadır. Her ikisi de 26 Mayıs 1972'de Moskova'da birinci en yüksek düzeydeki Sovyet-Amerikan karşlaşmasında imzalanmıştır.

En yüksek düzeydeki üçüncü Sovyet-Amerikan karşlaşması sırasında taraflar, roket savar sistemlerin daha da sınırlandırılması üzerine görüşmüşlerdir. 1972 sözleşmesine paralel olarak roket-savar sistemlerin iki bölge yerine tek bölgede kullanılmasını öngören bir protokol imzaladılar.

Stratejik hücum silahlarının sınırlandırılması önlemleri üzerine süreli anlaşma, beş yıllık bir süre için hücum silahlarının sayısının dondurulmasını öngörmektedir. Bunlar hem kıt'alar için yerden korunmalı roketlerin atış rampaları ve hem de denizaltılardan atılan balistik roketlerin atış tesisleridirler. Her iki anlaşmanın öngördüklerinin kontrolü, ulusal teknik araçlarla sağlanmaktadır.

Üçüncü Sovyet-Amerikan Zirve Toplantısında da taraflar, bu süreli anlaşmayı stratejik teçhizatın sınırlandırılması üzerine yeni bir anlaşmanın izlemesi gerektiği sonucuna varmışlardır. Bu kez sürenin 1985'e uzanması ve hem niceliksel, hem de niteliksel sınırlamalar alınması öngörülmüştür. Bu ortak görüşten çıkarak, her iki taraf, karşlıklı Cenevre görüşmelerindeki temsilcilerini süreli anlaşmanın 1977 yılında sona ermesinden önce mümkün olduğu kadar erken stratejik silahların sınırlandırılması üzerine böyle bir anlaşmanın hazırlanmasıyla yükümlendirmişlerdir. Bu alandaki diğer önemli adım, sonbahar 1974'te Vladivostok'taki dördüncü Sovyet-Amerikan

zirvesinde atıldı. Taraflar stratejik hücum silahlarının sınırlandırılması üzerine, uzun süreli bir anlaşmanın 1975 yılında yapılmasını kararlaştırdılar. Bu yeni anlaşma, eşitlik ve eşdeğer güvenlik ilkesini öngördüğü için özel bir önem kazanmıştır. Bu anlaşma ile silahlanma yarışının frenlenmiş olduğu pek açıktır. Bunlar her ne kadar silahların yayılmasını sınırlamaya yönelik ilk önlemler ise de, hiç de silahsızlanmanın yan meselelerine değil, doğrudan savaş kaynaklarına yöneliktirler. Silahsızlanmanın temel meselelerinin nesnel çözümlü için uygun bir ortam bu ve benzeri önlemler yaratacaklardır.

Sözü edilen anlaşmalar, tarafların eşit güvenliği ilkesine dayanmaktadırlar ve tek yanlı askeri çıkarları söz konusu değildir. Aynı zamanda diğer ülkelerin çıkarlarına karşı bir durum da almamıştır.

Sovyetler Birliği; sosyalist devletler diplomasisinin çabalarıyla kitle yok edici silahların sınırlandırılması için bir dizi anlaşmanın oluşturulduğu BM Silahsızlanma Komisyonundaki en aktif üyelerden biridir. Bu konudaki tutarlılığını Sovyetler Birliği BM XXVIII. Genel Kurul'una getirdiği ve onaylanan şu önerisiyle de kanıtlamıştır: «Güvenlik Konseyi daimi üyelerinin askeri bütçelerinin %10 kısıtlanarak bunların bir kısmının geri kalmış ülkelere yardım için kullanılması? Bununla ilgili olarak, Sovyet Barış Programı'nın içerdiği bir Dünya Silahsızlanma Konferansı toplanması önerisinin önemi belirtilmelidir. Bu önerinin hazırlanmasında Sovyetler Birliği şu gerekliliği çıkış noktası olarak ele almıştır: Tüm devletler, genişlikleri ve nüfuslarının, ekonomik ve askeri potansiyellerinin büyüklükleri ne olursa olsunlar, silahlanma yarışının sınırlanması ve kısıtlanması yollarının ele alınmasına ve daha sonra yok edilmesine katılmalıdırlar. Silahsızlanma çabalarının her şeyi içeren ve derine inen bir özellik kazandığı zamana artık gelinmiştir.

Bir Dünya Konferansı toplanması önerisi BM XXVI. Genel Kurulunda elz alınmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti ve ABD temsilcileri bu öneriyi reddederken ortaklaşa bir tavır göstermişlerdir. Genel Kurul'un Dünya Silahsızlanma Konferansını onaylayan bildirisini 27 devlet işleme almıştır.

BM XXVIII. Genel Kurul'unda böyle bir konferansın ön hazırlıkları çalışmalarının devam ettirilmesini öngören bir bildiri kabul edilmiştir. Konferansın ön hazırlıkları için bir özel komisyon kurulmuştur. Dünyadaki tüm devletlerin istisnasız katılması öngörülmektedir. Bu konferansın silahlanma yarışının durdurulması üzerine mücadelenin hayati önem taşıyan meselesi hakkında tüm hükümetlerin durumlarının açıkça belli olması olanağını sağlayacağı kabul edilebilir. İşte bu nedenle XXIX. BM Genel Kurul'u Sovyet önerisini oybirliğiyle onaylamıştır.

KOLONİYALİZM VE İRKÇILIK KALINTILARININ YOK EDİLMESİ MÜCADELESİ

Sovyet Barış Programında halen mevcut kolonyal rejimlerin yok edilmesi üzerine BM kararlarının yerine getirilmesi görevi yer almıştır. İrkçilik ve ayırimcılığın her türlü görünümünün genel yargılanması ve boykot edilmesi çağrısını içermektedir. Sovyetler Birliği her zaman sömürge halklarının yanında olmuştur. Onların tam kurtulmaları, kolonyalizmin kalıntılarının yok edilmesi ve genç devletlerin ulusal bağımsızlıklarını mücadelelerinde omuzdaş olmuştur ve olacaktır.

Sovyet hükümetinin bu ülkelerin gerçekleşmesi için enternasyonal eylemleri pek iyi bilinir. Sovyetler Birliği'nin insiyatifi sonucu BM XV. Genel Kurul'u «koloni ülkeler ve halklarına bağımsızlık sağlanması üzerine «tarihi bildiriye» kabul etmiştir.

Savaş sonrası ilk 15 yıl, Afrika ve Asya'nın 60'dan fazla ülkesine kolonyal

bağımlılıktan kurtuluşu getirmiştir. BM bildirisinden sonraki 10 yılda nüfusu 53 milyona varan 26 bölge bağımsızlığını elde etmiştir. Bunlar tüm kolonyalizme tavizsiz karşıt, barışsever ülkeler, bunlar arasında Sovyetler Birliği için olumlu bir bilançodur.

70 yılları başlangıcında 9 milyon insanı barındıran bir dizi ülke ve bölgeler hâlâ kolonyalistlerin boyunduruğu altındadır. Hâlâ Okyanus Adaları ve Batı Güney yarım kürede kolonyalizmin sığınaqları vardır. Emperyalizmin ve yeni-kolonyalizmin planlarında Güney Afrika ve Rodezya'daki ırkçı rejimler aktif rol oynamaktadırlar.

Ezilen halklar, kurtuluşları için elde silah çarpışmaktadırlar. Sosyalist devletler, savaşan halklara her türlü yardımı yapmakta, her yönden desteklemektedirler. Malzeme yardımı dışında Sovyetler Birliği ezilen halkların mücadelesi için daha elverişli uluslararası koşulların yaratılmasında ve yeni-kolonyalizmin komplolarının boşa çıkarılmasında, sömürgeci ve ırkçı rejimlerin durumlarının zayıflatılmasında bütün politik olanakları kullanmaktadır. Güvenlik Konseyinde, Genel Kurul'da ve diğer BM organlarında, SSCB temsilcileri emperyalizmin kolonilerdeki caniyane politikasını meydana koymuşlar ve halkların eşitliği ve kendi geleceklerini tayin etme üzerine olan BM bildirisinin yerine getirilmesini üstlenmişlerdir.

Koloni halklarının bağımsızlık ve özgürlük mücadeleleri, artan uluslararası desteğe sahiptirler. Afrika'lı yurtseverlerin başarısı, Afrika'da ve dışında politik otoritelerinin sağlamlaştırılmasını getirmiştir. Bu sürecin önemli sonuçlarından biri de, Mozambik, Angola ve Gine-Bissau kurtuluş hareketlerinin bu ülkelerin asıl temsilcileri olarak BM örgütüne tanınması olmuştur.

Portekiz'deki faşist rejimin yıkılması, Afrika halklarının kolonyalizmin zincirlerinden kesin kurtulması mücadelesindeki yakın zaferin yeni bir kanıtıdır. Portekiz'deki demokratik, anti-faşist

devrim, Angola, Mozambik ve Gine-Bissau halklarının kendi geleceklerinin tayin haklarının gerçekleştirilmesinin politik çözümünü için gerçek olanaklar sağlamıştır.

Afrika'da emperyalizmin köprü başları olarak bugün sadece Güney Afrika ve Rodezya kalmışlardır. Bilindiği gibi Rodezya'daki beyaz azınlık, Zimbabve halkının doğal haklarını gasb etmektedir. Büyük Britanya hükümeti Smith rejimi ile ırkçı rejimin tahakkümünü desteklemek amacıyla açık bir işbirliği oluşturmuştur. Güney Afrika Cumhuriyetinde tedhiş azalmaksızın sürmektedir. Afrikalıların eşitliği ve özgürlüğünün ezilmesine yönelik ayrımcı politika hâlâ uygulanmaktadır. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler, Afrika'daki ayrımcılık ve ırkçılığın kökünü kazınması ve kolonyalizmi yok etme sürecinin hızlandırılmasına yönelik tüm teklifleri değişmez bir şekilde desteklemektedirler.

Kolonyalizmin kalıntılarının yok edilmesi ve bağımsızlıklarının sağlanması için savaşı halkların ve sosyalist ülkelerin ortak bir düşmanı vardır; bu emperyalizmdir. Mutlak çöküşüne aldirmaksızın daha güçlü manevralar yapmakta, gizli paktlar tezgahlamakta, halkların çıkarlarına karşı komploları teşvik etmekte, barışsever güçlerin ortak cephesini parçalamaya çalışmakta ve uluslararası politikada anti-emperyalizmin gücünü zayıflatacak her türlü manevrayı desteklemektedir. Sosyalist ülkeler her zaman kolonyalizm ve ırkçılığa karşı savaşlarla aynı safta yer almışlardır ve bu enternasyonalist görevlerine her zaman sadık kalacaklardır.

DÜNYA BARIŞININ SAĞLIĞI İÇİN ULUSLARASI İŞBİRLİĞİNİN YAYGINLAŞTIRILMASI VE DERİNLEŞTİRİLMESİ

Sovyet Barış Programının son noktası çeşitli insanlı eylemler için devletler arası işbirliğinin yaygınlaştırılması

ve derinleştirilmesini içermektedir. Çevre kirlenmesi, enerji ve diğer kaynakların kullanımı, ulaştırma ve haberleşmenin geliştirilmesi, en tehlikeli ve yaygın hastalıkların yok edilmesi ve bunlara karşı önlemler alınması, uzayın ve denizlerin araştırılması ve kullanıma hazırlanması gibi sorunların çözümleri için diğer ülkelerle birlikte çalışmaya hazır olduğunu SSCB bildirmiştir.

Bu işbirliği özellikle, Avrupa'da başlandığı gibi, savaş kaynaklarının yok edilmesi ve olgunlaşmış uluslararası sorunların barış içinde varolma ilkeleri üzerinde çözümü koşullarında yaygın bir şekilde geliştirilebilir. Burada daha önceleri kapitalist Batı ve özellikle FAC'nin hakim çevreleri tarafından izlenen politikanın teşhiri, sosyalizmin «geri yuvarlanması» üzerine izlenen politikaya karşı yumuşama fikirleri, üstünlük kazanmışlardır. Böylece farklı sosyal sistemleri olan devletler arasında karşılıklı çıkarlarına uygun olan geniş bir işbirliği alanı açılmıştır. Sovyet-Fransız ilişkileri üzerine daha önce sözü geçen örnekler, iyi niyet ve karşılıklı anlayışla barış içinde varolma ilkesine dayanan bir işbirliğinin, uzun süreli bir temel üzerinde mümkün olduğunu göstermektedir. Bu örnekler en az bu kadar ilginç olan Sovyet-Fin ilişkilerinde, Sovyetlerin FAC, İtalya ve diğer ülkelerle olan ilişkilerinde de izlenebilir. Devletler arası işbirliğinin en iyi şekilde geliştirilmesi sorunu Tüm Avrupa Konseyi gündemine alınmıştır.

Amerikan toplumundaki «güçlü politika» tutumuyla, ülkelerinin çeşitli eylem ve maceralarla gördüğü zararları anlamış olan geniş çevrelerde de gerçekçiliğe doğru yönelik benzeri eğilimler görülmektedir. Ülkeyi bölen tüm politik çelişkilere rağmen, Amerikan halkının ağırlıklı bir çoğunluğu hükümetin Sovyetler Birliği ile ilişkileri düzeltmeye yönelik dış politikasını desteklemektedirler.

Sovyet Barış Programının tutarlı gerçekleştirilmesi, başarılar için tüm ön-

koşulları oluşturmuştur. Mayıs 1972'deki Sovyet-Amerikan zirvesindeki görüşmeler, iki ülkenin işbirliğine, normale dönüşü ve yumuşamaya dönüşümün başlangıcını belirlemiştir. Birinci Moskova karşılaşmasında kabul edilen «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ve Birleşik Amerika Devletleri arasındaki ilişkilerin temelleri» belgesi tarafların «aralarındaki ilişkilerin yegâne temelinin, çağımızda barış içinde varolma olduğuna inanarak hareket ettiklerini» bildirir. Belgedeki diğer bazı pek önemli belirlemeler de, örneğin tarafların aynı güvenlik ve eşitliği ilkesinin kesin tanınması, kuvvet tehdidi ve kullanımından vazgeçme, askeri bir çatışmaya meydan vermemeye ve bir nükleer savaş çıkmasını önlemek için mümkün olan her şeyi yapmak gibi ilkelere.

Bu ilkeler, stratejik silahların sınırlandırılması üzerine ve çevre kirlenmesi, sağlık, uzay, bilim ve teknolojinin çeşitli dallarında işbirliği üzerine Moskova'da imzalanan bir dizi çok yönlü anlaşmalarda uygulanmışlardır. Bunlar yalnızca SSCB ve ABD halkları için değil, aynı zamanda tüm insanlığın hayati çıkarları açısından çok önemlidirler.

SBKP MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in Haziran 1973'teki ABD'yi ziyareti XXIV. Parti Kurultayınca onaylanmış barış programının etkin ve yeni bir kanıtı olmuştur. Bu ziyaret sırasında zirve görüşmeleri Mayıs 1972'de Moskova'da her iki devlet arasındaki ilişkilerin düzeltilmesi için konulmuş olan temeli sağlamlaştırmış ve genişletmiştir.

Bu görüşmelerin olağanüstü önemli bir sonucu, Washington'da nükleer bir savaşın önlenmesi üzerine anlaşmanın imzalanmasıdır. Bu anlaşma SSCB ve ABD arasında bir nükleer çatışmaya mani olmayı, nükleer bir savaşın çıkmasını kesinlikle önlemek için ellerinden gelen her türlü çabayı göstermeyi amaçlamaktadır. Böylelikle ABD ve SSCB, sorunların görüşmeler yoluyla çözümü yolunu uluslararası güvenlik için gerçek garan-

tiler sisteminin oluşturulmasını öngörmektedirler.

Leonid Brejnev'in ABD ziyareti sırasında, atom enerjisinin barışçıl uygulanması, tarım, dünya denizlerinin araştırılması vb. somut alanlarda Sovyet-Amerikan işbirliği üzerine yeni birçok anlaşmalar yapılmıştır. Karşılıklı uygun iktisadi ilişkilerin geliştirilmesi yolları açılmıştır. Böylece her iki devlet de gelecek yıllarda ticaret hacmini 2-3 milyar dolara yükseltmek olanağını elde etmişlerdir.

1974'de ikinci ve üçüncü Sovyet-Amerikan zirveleri yapılmıştır. Her ikisi de Sovyet-Amerikan ilişkilerinin barış içinde varolma ilkesi temeli üzerinde gelişmesinde yeni önemli sonuçlarla belirlenmiştir. Uygulamalı işbirliği alanı bir dizi çok yönlü anlaşmalarla genişletilmiştir. Bunlar iktisadi ilişkiler, konut yapımında tecrübe alışverişi, enerji meselelerinin araştırılması, bir suni kalbin geliştirilmesi sorunları üzerinedir. Her iki tarafın Avrupa'da işbirliği ve güvenlik Konferansının başarıyla sonuçlandırılması ve Yakın Doğu'daki çatışmanın barışçıl çözümü için işbirliği yapma amaçlarını teyid etmeleri büyük önem taşıyordu. Ayrıca Sovyet-Amerikan ilişkilerinin en önemli alanında, bir savaş tehlikesinin bertaraf edilmesi ve stratejik silahlanmanın sınırlanmasında, daha kapsamlı yeni anlaşmalara varmak üzere önemli adımlar atılmıştır.

Sovyet yönetim organları-SBKP Politbürosu, En üst Sovyetler Başkanlığı, SSCB Bakanlık Konseyi-1974'teki Sovyet-Amerikan karşılaşmasının politik sonuçlarını görüşmüşlerdir. Bu görüşmelerin sonuçlarını düzenli yapılan Sovyet-Amerikan zirvelerinin SSCB ve ABD arasındaki, - her iki ülke halklarının, tüm dünyada barışın çıkarları açısından - ilişkilerin geliştirilmesinin sağlanması için yeni ve kanıtlayıcı bir tesbit olarak nitelendirmişlerdir. Gene bu sonuçlar XXIV. Parti Kurultayınca hazırlanmış olan Barış Programının gerçekleştirilme-

si yolunda yeni bir büyük adım olarak tanımlanmıştır.

Böylelikle, XXIV. Parti Kurultayının hazırladığı ve diğer kardeş sosyalist ülkelerce aktif desteklenen barış programının başarılı olarak gerçekleştirilmesinden söz etmeğe artık yeterli kanıt vardır. Son zamanlarda uluslararası durumdaki birçok olumlu değişimler bunun sonuçlarıdır.

Dünyamız, yumuşamanın meyvelerini toplamaktadır. Birçok olgunlaşmış uluslararası meselelerin çözümü için uygun bir durum yaratılmıştır. Bu olumlu değişimlerin sağlanması için henüz büyük çabalar göstermek gerekmektedir. Böylece tüm halkların çıkarları için yeryüzünde, haklı, demokratik barışın yerleştirilmesi, ve sağlanması teneli üzerinde derin değişimler sonuçlandırılacaktır. Emperyalizm tarafından yaratılan gerginlik kaynaklarının tam anlamıyla bertaraf edildiğinden söz etmek için henüz erkendir. Kapitalist kamptaki silahlanma yarışı yandaşı güçler, henüz aktiftifler. Barış ve sosyalizme

karşı «psikolojik savaşın» organizatörleri silahlarını henüz indirmemişlerdir. İnsanlığın girdiği uluslararası ilişkilerin yeni aşaması, yeni gerginlik kaynaklarının oluşumunu önlemek ve sürekli bir barış yolunda elde edilenlerin sağlanması için büyük enerjiyi, bir çok somut insiyatifleri gerektirmektedir. SBKP MK Genel Sekreteri Leonid Brezhnev Moskova'da barış güçleri Dünya Konferansındaki konuşmasında şöyle demiştir: «Bizim barış felsefemiz, tarihi optimizmin felsefesidir: Şimdiki durumun çelişki doluluğu ve karamsarlığına aldırmaksızın bizler gitgide artan, gelişen barış savaşımının başarısına inanıyoruz.» Bu optimizm, sosyalist devletler gibi bir sürekli, güçlü barış etkenine, Afrika ve Asya'nın genç devletlerinin haklı ve demokratik barışın oluşturulmasındaki güçlü ilgilerine, bir çok kapitalist devletlerin politikasındaki artan gerçekçiliğe, çağımızın barışsever tüm güçlerinin eylemlerine, çalışan insanların barış sevgisini, yaşam gücüne olan sarsılmaz inanca dayanmaktadır.

Moskova, 1975

TÜSTAV